

Apstiprināts ar LPFvaldes lēmumu
2025. gada 11.septembrī

**Paraplāna pilotu un vinčas operatoru sertifikēšanas, un
paraplāna lidojumu un vinčošanas veikšanas kārtība**
[Rokasgrāmata]

Satura rādītājs

1. Paraplanierisma federācijas rokasgrāmatas administrēšana un kontrole.
 2. Paraplanierisma federācijas struktūra un pienākumi.
 3. Apmācību sniedzēju sertificēšana un uzraudzība:
 - 3.1. prasības apmācību sniedzējiem
 - 3.2. paraplāna pilota un vinčas operatora apmācību programma
 - 3.3. apmācību sniedzēju uzraudzības kārtība
 - 3.4. iesniegums apmācību sniedzēja sertifikāta saņemšanai
 - 3.5. apmācību sniedzēja sertifikāts
 4. Paraplāna pilota sertificēšana un uzraudzība:
 - 4.1. prasības paraplāna pilotiem
 - 4.2. paraplāna pilotu eksaminēšanas un novērtēšanas kārtība
 - 4.3. paraplāna pilotu uzraudzības kārtība
 - 4.4. iesniegums paraplāna pilotu apliecības saņemšanai
 - 4.5. paraplāna pilotu apliecība
 5. Vinčas operatoru sertificēšana un uzraudzība:
 - 5.1. prasības vinčas operatoriem
 - 5.2. vinčas operatoru eksaminēšanas un novērtēšanas kārtība
 - 5.3. vinčas operatoru uzraudzības kārtība
 - 5.4. iesniegums vinčas operatoru apliecības saņemšanai
 - 5.5. vinčas operatoru apliecība
 6. Paraplāna pilotu un vinčas operatoru kvalifikācijas iegūšana un uzturēšana:
 - 6.1. prasības paraplāna pilotu kvalifikācijas iegūšanai un uzturēšanai
 - 6.2. prasības vinčas operatoru kvalifikācijas iegūšanai un uzturēšanai
 7. Citas valsts izsniegtas paraplāna pilotu un vinčas operatoru apliecības atzīšana par derīgu Latvijas Republikas teritorijā.
 8. Paraplānu lidojumu veikšanas kārtība:
 - 8.1. sagatavošanās lidojumam
 - 8.2. paraplānu lidojumu veikšanas kārtība
 - 8.3. paraplānu lidojumu uzraudzība
 9. Vinčošanas kārtība:
 - 9.1. sagatavošanās vinčošanai
 - 9.2. vinčošanas kārtība
 - 9.3. vinčošanas uzraudzība
 10. Rīcība paraplāna lidojumu noteikumu pārkāpumu gadījumos, nelaimes gadījumos un incidentos, ziņojumu sniegšanas kārtība
 11. Lidojumu ar paraplāniem paredzētas gaisa telpas elastīgas izmantošanasbīstamajās zonās nosacījumi
 12. Dopinga lietošanas ierobežošanas tiesību aktu prasību ievērošana paraplāna pilotu vidū un antidopinga pasākumu īstenošana atbilstoši Latvijas Republikā pastāvošajai kārtībai
- PIELIKUMS. Paraplāna pilotu apmācību programmas**

1. Paraplanierisma federācijas rokasgrāmatas administrēšana un kontrole

1.1. Biedrības "Latvijas Paraplanierisma federācija" (turpmāk - LPF) Rokasgrāmata "Paraplāna pilotu un vinčas¹ operatoru sertificēšanas, un paraplāna lidojumu un vinčošanas veikšanas kārtība" (turpmāk – Rokasgrāmata) ir LPF sagatavots dokuments, kas nosaka apmācību sniedzēju² un paraplāna³, motoparaplāna⁴ un šasijas motoparaplāna⁵ (turpmāk – paraplāns, kur attiecināms) pilotu (turpmāk – paraplāna pilots), un vinču operatoru⁶ sertificēšanas kārtību, paraplāna pilotu, vinču operatoru, paraplāna pilotu-instruktoru⁷ un vinču operatoru-instruktoru⁸ kvalifikācijas iegūšanas un uzturēšanas kārtību, un paraplāna lidojumu veikšanas kārtību Latvijas teritorijā.

1.2. Rokasgrāmata atbilst Latvijas Republikas (turpmāk - LR) tiesību aktiem, LPF lēmumiem, vispārlietojamiem terminiem un definīcijām, kā arī FAI (*Fédération Aéronautique Internationale* – Starptautiskā Aviācijas sporta federācija) standartiem un citiem atbilstošiem tiesību aktiem.

1.3. Šī Rokasgrāmata satur ekspluatācijas instrukcijas, kurām ir jāpakļaujas atbilstošajam aviācijas personālam lidojumu (gan mācību⁹, gan patstāvīgo) plānošanā un izpildē, satur terminus un definīcijas, kuri nepieciešami Rokasgrāmatas lietošanai.

1.4. Rokasgrāmata ir LPF īpašums.

1.5. Visi šīs Rokasgrāmatas turētāji ir personīgi atbildīgi par savas kopijas atbilstību izmaiņām. Par Rokasgrāmatas kopijas, kura atrodas LPF, saturu un atbilstību izmaiņām ir atbildīgs LPF valdes priekšsēdētājs (Prezidents).

1.6. Rokasgrāmata ir domāta LPF apmācību sniedzējiem, paraplāna pilotiem, paraplāna pilotiem-instruktoriem, vinču operatoriem un vinčas operatoriem-instruktoriem, lai nodrošinātu savu darbību atbilstību LR tiesību aktu, FAI un LPF lēmumu prasībām un ikvienam interesentam, kas vēlas iegūt

¹Vinča - mehānisms ar spoli un trosi smaguma celšanai un pārvietošanai (*Avots: Skaidrojošā un sinonīmu vārdnīca Tēzaurs*)

²Apmācību sniedzējs – juridiska persona, kurai ir tiesības veikt paraplāna pilotu un vinčas operatoru teorētisko un praktisko iemaņu apmācību

³ Paraplāns - ultravieglais lidaparāts/*gaisa kuģis*, planieris ar viengabala spārnu bez stingra karkasa

⁴ Motoparaplāns - paraplāns ar dzinēju

⁵ Šasijas motoparaplāns - motoparaplāns ar šasiju

⁶Vinčas operators – fiziska persona, kurai ir vinčas operatora kvalifikācija veikt vinčotāja pienākumu lidojumu ar paraplāniem norisei

⁷Paraplāna pilots-instruktors – fiziska persona, kurai ir piešķirta kvalifikācija veikt paraplāna pilotu teorētisko un praktisko iemaņu apmācību

⁸Vinčas operators-instruktors – fiziska persona, kurai ir piešķirta vinčas operatora kvalifikācija, kas dod tiesības veikt vinčas operatoru teorētisko un praktisko iemaņu apmācību

⁹Mācību lidojums – jebkurš lidojums ar paraplānu, ko organizē Apmācību sniedzēja personāls personām, kuras iegūst noteiktu paraplāna pilota kvalifikāciju

paraplāna pilota vai vinčas operatora kvalifikāciju.

1.7. LPF piedalās tiesību aktu apmācību sniedzēju sertificēšanai, paraplāna pilotu un vinču operatoru sertificēšanai un lidojumu ar paraplānu plānošanai un izpildes kārtībai, un vinčošanās¹⁰ veikšanas kārtībai Latvijas teritorijā izstrādē un uzrauga to prasību ievērošanu.

¹⁰Vinčošana - darbība, ko nodrošina vinčas operators, kas saistīta ar paraplāna pacelšanu gaisa telpā ar vinču

2. LPF struktūra un pienākumi

2.1. LPF augstākā lēmēj institūcija ir biedru kopsapulce. LPF izpildinstitūcija ir valde. LPF valdes darbu vada Prezidents.

2.2. LPF pienākumi:

- sertificēt un uzraudzīt apmācību sniedzēju darbību, norīkojot par apmācību sniedzēju darbības uzraudzību atbildīgo personu;
- sertificēt un uzraudzīt paraplāna pilotu un vinčas operatoru darbību, un piešķirt paraplāna pilotu un vinčas operatoru kvalifikācijas;
- atzīt citu valstu izsniegtu paraplāna pilotu un vinčas operatoru apliecības;
- uzraudzīt iesaistīto personu darbības atbilstību Rokasgrāmatas un atbilstošu LR tiesību aktu prasībām;
- uzraudzīt paraplāna lidojumu un vinčošanas veikšanas kārtību Latvijas gaisa telpā;
- izstrādāt Rokasgrāmatu un nepieciešamos grozījumus, un iesniegt apstiprināšanai Valsts aģentūrai "Civilās aviācijas aģentūra" (turpmāk – CAA), kas ir kompetentā valsts iestāde, kura apstiprina Rokasgrāmatu un grozījumus tajā un uzrauga LPF darbības atbilstību Rokasgrāmatas un tiesību aktu prasībām. LPF publicēt Rokasgrāmatu un nepieciešamos grozījumus tīmekļvietnē www.paragliding.lv;
- izsniegt SIV11 sertifikātus;
- ar valdes lēmumu izveidot Eksāmenu komisiju un Licencēšanas komisiju. LPF ar valdes lēmumu var izveidot citas institūcijas savu pienākumu sekmīgai veikšanai, nosakot to uzdevumus, tiesības un pienākumus un darbības noteikumus;
- publicēt tīmekļvietnē www.paragliding.lv informāciju par LPF amatpersonām un lēmumu pieņēmējiem - kopā saukti LPF pilnvarotie pārstāvji:
 - LPF valde,
 - Eksāmenu komisijas sastāvs,
 - Licencēšanas komisijas sastāvs,
 - Par apmācību sniedzēju darbības uzraudzību atbildīgā persona,
 - Par eksāmenu organizēšanu atbildīgā persona,
 - Pilnvarotie reģionālie pārstāvji,
 - Sacensību organizatori sacensību norises laikā,
 - Apmācību sniedzēji apmācību īstenošanas laikā,
 - Vinču operatori,
 - Paraplāna piloti-instruktori,
 - Kontaktpersonas lidojumiem zonās, kas paredzētas paraplāna aktivitātēm un kas ir izveidotas atbilstoši noteikumiem, kas nosaka gaisa telpas elastīgas izmantošanas pārvaldības kārtību, gaisa telpas struktūru un tās mainīšanas kārtību LR.

2.3. LPF lēmumu var apstrīdēt CAA Administratīvā procesa likumā noteiktajā kārtībā.

2.4. Eksāmenu komisija:

2.4.1. Eksāmenu komisijas izveide un lēmumu pieņemšana:

- Eksāmenu komisija sastāv no vismaz pieciem komisijas locekļiem;
- Eksāmenu komisijas sastāvs tiek apstiprināts uz nenoteiktu laiku;

¹¹No franču valodas - *Simulation d'Incident en Vol*, kas angļu valodā - *Simulated Incidence in Flight* un latviešu valodā – *Paraplānu atgadījumu lidojumu simulācija*

- Eksāmenu komisijas locekļa amata pretendents izvirza LPF biedri un valde;
- Eksāmenu komisijas sastāvā tiek iekļauti Eksāmenu komisijas locekļi, kuru kvalifikācija un pieredze ļauj nodrošināt visus Eksāmenu komisijas uzdevumus, kas noteikti šajā Rokasgrāmatā;
- Lēmumu pieņemšanā nepiedalās Eksāmenu komisijas locekļi, kurus tieši skar izskatāmais jautājums;
- Eksāmenu komisijas lēmumi tiek pieņemti ar vienkāršu balsu vairākumu.

2.4.2. Eksāmenu komisijas darbības vispārējie principi:

- Eksāmenu komisijas locekļiem ir vienādas pilnvaras;
- Eksāmenu komisijas darba kārtību veido LPF valde, Eksāmenu komisijas locekļi un LPF Prezidenta iecelta par eksāmenu organizēšanu atbildīgā persona;
- Par darbu Eksāmenu komisijā tās locekļi var saņemt atalgojumu un izdevumu, kas saistīti ar pienākumu izpildi, apmaksu;
- Eksāmenu komisijas lēmumi tiek noformēti rakstiski un tos apstiprina LPF prezidents;
- Lēmumu pieņemšanā par paraplāna pilotu kvalifikācijas piešķiršanu piedalās vismaz divi Eksāmenu komisijas locekļi. Lēmumu pieņemšanā par paraplāna pilotu kvalifikācijas piešķiršanu drīkst piedalīties tikai tie Eksāmenu komisijas locekļi, kam ir lēmuma pieņemšanai atbilstoša paraplāna pilota kvalifikācija vai LPF valdes locekļi, vai Licencēšanas komisijas locekļi, kuri eksāmena pieņemšanā aizvieto Eksāmenu komisijas locekļus.

2.4.3. Eksāmenu komisijas pienākumi:

- pēc pieprasījuma saņemšanas no par eksāmenu organizēšanu atbildīgās personas, no sava vidus norīkot atbilstošus Eksāmenu komisijas locekļus eksāmenu pieņemšanai;
- sadarbībā ar par eksāmenu organizēšanu atbildīgo personu nodrošināt eksāmenu norisi;
- sagatavot un iesniegt pieņemto lēmumu LPF Prezidentam apstiprināšanai ne vēlāk kā piecu dienu laikā pēc eksāmena norises.

2.4.4. Eksāmenu Komisiju tiesības:

- veikt LPF pilnvaroto pārstāvju funkcijas;
- iniciēt jautājumu izskatīšanu LPF valdē;
- lēmumu pieņemšanā pieaicināt dažādās jomās atzītus ekspertus;
- pieprasīt no paraplāna pilotiem, paraplāna pilotiem-studentiem, vinču operatoriem, vinču operatoriem-studentiem, LPF un citām saistītām personām papildus informāciju lēmumu pieņemšanai.

2.5. Licencēšanas komisija:

2.5.1. Licencēšanas komisijas izveide un lēmumu pieņemšana:

- Licencēšanas komisija sastāv no pieciem komisijas locekļiem;
- Licencēšanas komisijas sastāvs tiek apstiprināts uz nenoteiktu laiku;
- Licencēšanas komisijas locekļa amata pretendents izvirza LPF biedri un/vai LPF valdes locekļi;
- Licencēšanas komisijas sastāvā tiek iekļauti Licencēšanas komisijas locekļi, kuru kvalifikācija un pieredze ļauj nodrošināt visus Licencēšanas komisijas uzdevumus, kas noteikti šajā Rokasgrāmatā;
- Licencēšanas komisijas lēmumu pieņemšanā piedalās ne mazāk kā četri Licencēšanas komisijas locekļi;
- Licencēšanas komisijas lēmumi tiek pieņemti ar vienkāršu balsu vairākumu;
- Lēmumu pieņemšanā nepiedalās Licencēšanas komisijas locekļi, kurus tieši skar izskatāmais jautājums;

- Licencēšanas komisijas lēmumi tiek noformēti rakstiski un tos apstiprina LPF prezidents.

2.5.2. Licencēšanas komisijas darbības vispārējie principi:

- Licencēšanas komisijas locekļiem ir vienādas pilnvaras;
- Licencēšanas komisijas darba kārtību veido LPF valdes locekļi, Licencēšanas komisijas locekļi un par eksāmenu organizēšanu atbildīgā persona;
- par darbu Licencēšanas komisijā tās locekļi var saņemt atalgojumu un izdevumu, kas saistīti ar pienākumu izpildi, apmaksu;
- Licencēšanas komisijas lēmumi tiek noformēti rakstiski un tos apstiprina LPF Prezidents.

2.5.3. Licencēšanas komisijas pienākumi:

- izskatīt strīdus starp Eksāmenu komisijas locekļiem, ja tādi radušies;
- atzīt vai pielīdzināt citu valstu atbildīgo paraplāna pilotu apliecību izdevēj institūciju izdotu paraplāna pilotu apliecību LPF noteiktajām prasībām, izņemot, ja pretendents ir pieprasījis pielīdzināt paraplāna pilotu-instruktoru kvalifikāciju, kas ir LPF valdes kompetences jautājums;
- izskatīt jautājumus par paraplāna pilotu apliecības apturēšanu vai anulēšanu, ja tiek konstatēti konkrēti lidošanas noteikumu pārkāpumi, lēmuma projektus šajos jautājumos iesniedzot apstiprināšanai LPF valdē ne vēlāk kā piecu dienu laikā pēc lēmuma pieņemšanas;
- izskatīt jautājumus par LPF lēmumu neievērošanu, ētikas normu vai interešu konflikta pārkāpumiem;
- piešķirt vai pagarināt paraplāna pilotu kvalifikāciju strīdus gadījumos;
- sagatavot un iesniegt pieņemto lēmumu LPF Prezidentam apstiprināšanai ne vēlāk kā piecu dienu laikā pēc lēmuma pieņemšanas.

2.5.4. Licencēšanas komisiju tiesības:

- veikt LPF pilnvaroto pārstāvju funkcijas;
- iniciēt jautājumu izskatīšanu LPF valdē;
- lēmumu pieņemšanā pieaicināt dažādās jomās atzītus ekspertus;
- pieprasīt no paraplāna pilotiem, paraplāna pilotiem-studentiem, vinču operatoriem, vinču operatoriem-studentiem, LPF un citām saistītām personām papildus informāciju lēmumu pieņemšanai.

3. Apmācību sniedzēju sertificēšana un uzraudzība

3.1. Prasības apmācību sniedzējiem

3.1.1. Apmācības var īstenot tikai apmācību sniedzēji, kas ir saņēmuši LPF izsniegtu Apmācību sniedzēja sertifikātu, kurā ir iekļautas šādas ziņas – sertifikāta numurs; apmācību sniedzēja nosaukums; juridiskās personas, kas izveido apmācību sniedzēju, nosaukums un reģistrācijas numurs; sertifikāta veids un sertifikāta darbības termiņu.

3.1.2. Vispārēja Apmācību sniedzēja sertifikāts vai Specializēta Apmācību sniedzēja sertifikāts tiek izsniegts juridiskai personai, kas ir LPF biedrs, ar mērķi nodrošināt kvalitatīvas paraplāna pilotu-studentu, paraplāna pilotu vai vinčas operatoru-studentu, kas piedalās kvalifikācijas iegūšanas vai paaugstināšanas pasākumos, apmācības LPF paraplāna pilotu kvalifikācijas vai vinčas operatoru kvalifikācijas saņemšanai.

3.1.3. Apmācību sniedzēja sertifikāta darbības periodā Apmācību sniedzējs apmāca:

- 1) ne mazāk kā piecus paraplāna pilotus-studentus, kas apmācību noslēgumā iegūst paraplāna pilotu B kvalifikāciju, ja pieteicējs ir saņēmis Vispārēja Apmācību sniedzēja sertifikātu. Papildus apmācību sniedzējs var apmācīt nenoteiktu skaitu paraplāna pilotus, kas apmācību noslēgumā iegūst C, E, E2, PL1, PL2, T un I pilota kvalifikāciju/-as, vinčas operatora kvalifikāciju vai SIV sertifikātu;
- 2) ne mazāk kā piecus paraplāna pilotus-studentus vai paraplāna pilotus, kas apmācību noslēgumā iegūst kādu no kvalifikācijām, kas norādītas Specializēta Apmācību sniedzēja sertifikātā, ja apmācību sniedzējs ir saņēmis Specializēta Apmācību sniedzēja sertifikātu. Papildus apmācību sniedzējs var apmācīt nenoteiktu skaitu interesentu, kas apmācību noslēgumā iegūst vinčas operatora kvalifikāciju vai SIV sertifikātu.

3.1.4. Apmācību sniedzējs Apmācību sniedzēja sertifikāta darbības periodā izpilda sekojošas prasības:

- 1) viena mēneša laikā no Apmācību sniedzēja sertifikāta izsniegšanas ir noslēdzis līgumu (darba, uzņēmuma vai brīvprātīgā darba līgumu) ar ne mazāk kā vienu paraplāna pilotu-instruktoru un iesniedzis to par apmācību sniedzēju darbības uzraudzību atbildīgai personai;
- 2) paraplāna pilotu-studentu, paraplāna pilotu vai vinčas operatoru-studentu, kas piedalās kvalifikācijas iegūšanas vai paaugstināšanas pasākumos, teorētisko apmācību nodarbības tiek fiksētas apmācību sniedzēju elektroniskā teorētisko apmācību žurnālā dienā, kad teorētiskās apmācības ir notikušas, norādot personas vārdu, uzvārdu; datumu, kad notikušas teorētiskās apmācības; mācībās apskatītās tēmas, kam jāsakrīt ar LPF Rokasgramatā norādīto apmācību programmu;
- 3) paraplāna pilotu-studentu, paraplāna pilotu vai vinčas operatoru-studentu, kas piedalās kvalifikācijas iegūšanas vai paaugstināšanas pasākumos, praktisko iemaņu apmācības tiek fiksētas apmācību sniedzēju elektroniskā praktisko iemaņu apmācības žurnālā dienā, kad praktisko iemaņu apmācības ir notikušas, norādot personas vārdu, uzvārdu; datumu, kad persona ir parakstījusi Apliecinājumu par personisko atbildību (*Declaration of Personal liability*) un praktisko iemaņu apmācību progresu, kam jāsakrīt ar LPF Rokasgramatā norādīto apmācību programmu;
- 4) praktisko iemaņu apmācību laikā Apmācību sniedzēja rīcībā ir rācija, kas darbojas aviācijas frekvencē un kura tiek izmantota, lai informētu lidaparātu pilotus par praktisko iemaņu apmācībām Apmācību sniedzēja atbilstoši noteikumiem par Latvijas gaisa telpas izmantošanu izvēlētajā darbības zonā;
- 5) tiek ievērotas citas valsts tiesību akti mācību lidojumu organizēšanā, ja apmācības tiek organizētas ārpus Latvijas;

- 6) Apmācību sniedzējs nodrošina, ka praktisko iemaņu apmācībām starp paraplāna pilotu-instruktoru vai vinčas operatoru-instruktoru (kur attiecināms) un paraplāna pilotu-studentu, paraplāna pilotu vai vinčas operatoru-studentu, kas piedalās kvalifikācijas iegūšanas vai paaugstināšanas pasākumos, tiek izmantoti divvirzienu radio sakari;
- 7) Apmācību sniedzējs nodrošina, ka teorētisko un praktisko iemaņu apmācību laikā paraplāna pilotiem - instruktoriem un/vai Vinču operatoriem – instruktoriem ir spēkā esoša atbilstošas kvalifikācijas paraplāna pilotu apliecība un/vai vinčas operatora apliecība;
- 8) gadījumā, ja paraplāna pilots-students, paraplāna pilots vai vinčas operatoru-studentu, kas piedalās kvalifikācijas iegūšanas vai paaugstināšanas pasākumos, ir nepilngadīga persona, starp Apmācību sniedzēju un paraplāna pilotu-studentu, paraplāna pilotu vai vinčas operatoru-studentu, kas piedalās kvalifikācijas iegūšanas vai paaugstināšanas pasākumos, ir noslēgta rakstiska vienošanās par dalību apmācību procesā, kuru no paraplāna pilotu-studentu, paraplāna pilotu vai vinčas operatoru-studentu, kas piedalās kvalifikācijas iegūšanas vai paaugstināšanas pasākumos, puses paraksta tā likumiskais pārstāvis;
- 9) teorētiskās un praktisko iemaņu apmācības tiek organizētas atbilstoši šai Rokasgrāmatai un LR spēkā esošajiem tiesību aktiem;
- 10) Apmācību sniedzējs par apmācību sniedzēju uzraudzību LPF atbildīgajai personai līdz tekošā gada 15. janvārim iesniedz elektronisku atskaiti par Apmācību sniedzēja darbību iepriekšējā kalendārā gadā par Apmācību sniedzēju uzraudzību LPF atbildīgās personas noteiktā kārtībā, par kuru Apmācību sniedzēji tiek informēti ne vēlāk kā līdz iepriekšējā gada beigām;
- 11) paraplāna pilotu-studentu vinčošanu apmācību procesā uz paraplāna pilotu B kvalifikāciju drīkst nodrošināt tikai vinčas operatoru ar B kvalifikāciju;
- 12) praktisko iemaņu apmācību procesā tiek izmantots tikai sertificēts paraplanierisma inventārs (sertifikācija rezerves izpletniem EN12491, iekarēm EN1651, paraplāniem EN926-1 (*Requirements and test methods for structural strength*), EN926-2 (*Requirements and test methods for classifying flight safety characteristics*) un ķiverēm EN966);
- 13) Apmācību sniedzējs apdrošina personas, kurām apmācības procesā nepieciešams veikt mācību lidojumus;
- 14) Apmācību sniedzējs par apmācību sniedzēju uzraudzību LPF atbildīgajai personai iesniedz aktuālāko informāciju (ar paraplāna pilotu-instruktoru noslēgts līgums, Apmācību sniedzēja pilnvarotās personas vārds, uzvārds un kontaktinformācija, ar darbību saistīta (piemēram, juridiskās adreses vai nosaukuma maiņa, u.c.)) 10 dienu laikā no fakta konstatēšanas vai apstākļu iestāšanās.

3.1.5. Ja Apmācību sniedzējs vēlas atkārtoti iegūt Apmācību sniedzēja sertifikātu, par ko LPF ir iesniegti 3.4.1. punktā minētie dokumenti un apliecinājumi, par apmācību sniedzēju uzraudzību LPF atbildīgā persona iesniedz LPF valdei atzinumu un citus dokumentus (ja attiecināms) par Apmācību sniedzēja darbības atbilstību LPF izvirzītajām prasībām apmācību sniedzējiem 10 dienu laikā no Apmācību sniedzēja iesnieguma saņemšanas brīža.

3.1.6. Ja Apmācību sniedzēja sertifikāta darbības laikā tiek konstatēti būtiski šajā Rokasgrāmatā, LPF, CAA lēmumu, LR tiesību aktu, ētikas normu un/vai interešu konfliktu pārkāpumi no Apmācību sniedzēja puses, LPF valde pieņem lēmumu uz laiku līdz vienam gadam apturēt izsniegtā Apmācību sniedzēja sertifikāta darbību, LPF lēmumā norādot, kādas neatbilstības ir konstatētas un kādā termiņā Apmācību sniedzējam konstatētās neatbilstības ir jānovērš.

3.1.7. 3.1.6. punktā minēto jautājumu izskata tuvākajā LPF valdes sēdē no brīža, kad konstatēti pārkāpumi vai saņemta informācija par iespējamiem pārkāpumiem. Uz LPF valdes sēdi LPF valdei ir pienākums uzaicināt Apmācību sniedzēja, par kuru jautājums tiek skatīts, paraplāna pilotu-instruktoru

un/vai Apmācību sniedzēju pilnvaroto personu. Gadījumā, ja Apmācību sniedzēja paraplāna pilots-instruktors un/vai pilnvarotā persona uz LPF valdes sēdi nav ieradies, LPFvalde jautājumu var izskatīt bez Apmācību sniedzēja pārstāvja klātbūtnes.

3.1.8. Par LPF lēmumu Apmācību sniedzējs tiek rakstiski informēts ne vēlāk kā piecu dienu laikā pēc LPF valdes lēmuma pieņemšanas un LPF valdes pienākums ir sniegt skaidrojumu par pieņemto lēmumu.

3.1.9. Apmācību sniedzēja personāls, to pienākumi un atbildība:

1) paraplāna pilots-instruktors:

- koordinē un pārbauda Apmācību sniedzēja personāla darbību;
- sagatavo nepieciešamo dokumentāciju šajā Rokasgrāmatā noteikta kārtībā un apjomā;
- atbild par apmācības procesa efektivitāti un atbilstību LR tiesību aktu, šīs Rokasgrāmatas un LPF lēmumprasībām;
- sagatavo un noteiktā termiņā iesniedz LPF šajā Rokasgrāmatā vai citos LPF lēmumos noteiktās atskaites;
- sadarbojas ar LPF;
- organizē un vada paraplāna pilotu, paraplāna pilotu-studentu vai vinčas operatoru-studentu, kas piedalās kvalifikācijas iegūšanas vai paaugstināšanas pasākumos, teorētiskās un praktisko iemaņu apmācības (kur attiecināms) saskaņā ar noteiktajām prasībām un noteikumiem;
- pakļaujas par apmācību sniedzēju uzraudzību LPF atbildīgās personas prasībām.

2) cits personāls iesaistās un atbild par pienākumiem, ko uzņemas pēc paraplāna pilotu-instruktoru vai vinčas operatora-instruktorauzaicinājuma;

3) viena persona ir tiesīga veikt vairāku personāla pienākumus.

3.2. Paraplāna pilotu un vinčas operatoru apmācību programmas

3.2.1. Apmācību sniedzējs īsteno paraplāna pilotu-studentu, paraplāna pilotu vai vinču operatoru-studentu, kas piedalās kvalifikācijas iegūšanas vai paaugstināšanas pasākumos, apmācību programmas - teorētiskās un praktisko iemaņu apmācības - saskaņā ar Rokasgrāmatas Pielikumu "Paraplāna pilotu apmācību programmas".

3.2.2. Paraplāna pilotam-studentam, paraplāna pilotam vai vinču operatoram-studentam, kas piedalās kvalifikācijas iegūšanas vai paaugstināšanas pasākumos, un kuram ir zināšanas un iepriekšējā teorētiskā sagatavotība kādā no aviācijas nozarēm, teorētisko un praktisko iemaņu apmācību apjoms var tikt samazināts. Lai noteiktu paraplāna pilotam-studentam, paraplāna pilotam vai vinčas operatoram-studentam, kas piedalās kvalifikācijas iegūšanas vai paaugstināšanas pasākumos, esošo zināšanu, pieredzes un nepieciešamo teorētisko un praktisko iemaņu apmācību apjomu, paraplāna pilotam-studentam, paraplāna pilotam vai vinčas operatoram-studentam, kas piedalās kvalifikācijas iegūšanas vai paaugstināšanas pasākumos, pirms teorētisko un praktisko iemaņu apmācību uzsākšanas ir jāiziet pārrunas attiecīgi pie paraplāna pilota-instruktoru vai vinču operatora-instruktoru.

3.2.3. Paraplāna pilotam-studentam, paraplāna pilotam vai vinčas operatoram-studentam, kas piedalās kvalifikācijas iegūšanas vai paaugstināšanas pasākumos, apmācības sākas ar teorētisko apmācību, lai paraplāna pilots-students, paraplāna pilots vai vinčas operators-students, kas piedalās apmācībās, varētu pielietot teorētiskās zināšanas veicot praktisko iemaņu apmācību.

3.2.4. Apmācībai tiek izmantots:

- 1) literatūra un lekcijas, kas saistītas ar paraplanierismu;
- 2) video materiāli teorētiskai un praktisko iemaņu apmācībai;
- 3) praktiskās nodarbības uz zemes un gaisā.

3.2.5. Teorētisko apmācību kopējo apjomu un apjomu dienā nosaka paraplāna pilots-instruktors vai vinčas operators-instruktors (kur attiecināms), izvērtējot paraplāna pilota-studenta, paraplāna pilota vai vinču operatora-studenta, kas piedalās kvalifikācijas iegūšanas vai paaugstināšanas pasākumos, faktisko stāvokli.

3.2.7. Teorētiskā apmācība notiek klases nodarbību veidā (klātienē vai tiešsaistē) vai praktisko iemaņu apmācību organizēšanasvietā.

3.2.8. Praktisko iemaņu apmācības iekļauj paraplāna pilota-studenta, paraplāna pilota vai vinčas operatora-studenta, kas piedalās kvalifikācijas iegūšanas vai paaugstināšanas pasākumos, praktisku sagatavošanu uz zemes pirms mācību lidojumu veikšanas vai vinčošanas. Praktisko iemaņu apmācības var uzsākt, ja ir apgūts teorētisko zināšanu minimums paraplānaekspluatācijā, lidojumu ar paraplānu vai vinčošanas teorijā un noteikumos.

3.2.9. Katram paraplāna pilotam-studentam, paraplāna pilotam vai vinčas operatoram-studentam, kas piedalās kvalifikācijas iegūšanas vai paaugstināšanas pasākumos, tiek norīkots paraplāna pilots-instruktors vai vinčas operators-instruktors, kurš ir atbildīgs par paraplāna pilota-studenta, paraplāna pilota vai vinčas operatora-studenta, kas piedalās kvalifikācijas iegūšanas vai paaugstināšanas pasākumos, apmācību īstenošanu.

3.2.10. Noteikumi teorētisko un praktisko iemaņu apmācību organizēšanā:

- 1) apmācības vada paraplāna pilots-instruktors vai vinčas operators-instruktors;
- 2) visu apmācību laiku paraplāna pilots-students, paraplāna pilots vai vinčas operators-students, kas piedalās kvalifikācijas iegūšanas vai paaugstināšanas pasākumos, atrodas paraplāna pilota-instruktorā vai vinčas operatora-instruktorauzraudzībā;
- 3) SIV apmācību uzdevumus un izpildes secību paraplāna pilots-instruktors vai vinčas operators-instruktors nosaka katram paraplāna pilotam-studentam, paraplāna pilotam vai vinčas operatoram-studentam, kas piedalās kvalifikācijas iegūšanas vai paaugstināšanas pasākumos, individuāli.

3.2.11. Noteikumi SIV apmācību organizēšanā:

- 1) SIV apmācību uzdevumi tiek izpildīti tikai virs ūdenstilpēm;
- 2) visu praktisko apmācību paraplānu lidojumu laiku ir jānodrošina glābšana uz ūdens;
- 3) piedalīties SIV apmācībās drīkst tikai paraplāna piloti, kuriem ir vismaz B kvalifikācija;
- 4) SIV apmācību uzdevumus paraplāna piloti drīkst veikt tikai gadījumā, ja ir nodrošināts pietiekams augstums un adekvāta (brīva lidojumiem) gaisa telpa SIV apmācību uzdevumu pilnvērtīgai un drošai izpildei. Paraplāna pilotiem ir aizliegts veikt SIV apmācību uzdevumus, ja viņš nav pārliecināts, ka pēc SIV apmācību uzdevumu izpildes varēs droši atgriezties un piezemēties paraplāna pilota-instruktorā norādītajā nosēšanās zonā;
- 5) mācībās tiek izmantotas tikai tādas rācijas, kas nodrošina paraplāna pilotam un paraplāna pilotam-instruktoram dzirdamību pat tad, kad ir liels vēja troksnis. Ja rācija nedarbojas, jebkuru SIV apmācību uzdevumu izpilde ir kategoriski aizliegta;
- 6) glābšanas veste ir obligāts paraplāna pilotu apmācību inventārs. Glābšanas vestei ir jāatbilst pilota svaram un jānodrošina pilota galvas noturēšana virs ūdens;
- 7) paraplāna pilotiem jābūt rezerves izpletnim/-ņiem, ko iepriekš pārbauda paraplāna pilots-instruktors;
- 8) par paraplāna un apmācību inventāra pirmslidojuma pārbaudi atbild paraplāna pilots. Gadījumā, ja tiek konstatēti kādi bojājumi paraplāna, paraplāna stropju daļā vai jebkuram apmācību inventāram, par to nekavējoties ir jāinformē paraplāna pilots-instruktors;

- 9) paraplāna piloti apmācībās drīkst lidot tikai ar atbilstoša izmēra paraplānu, saskaņā ar inventāra ražotāja instrukciju. Gadījumā, ja paraplāns ir nonācis ūdenī, turpināt SIV apmācību uzdevumu izpildi paraplāna pilots drīkst tikai pēc paraplāna pilnīgas izžāvēšanas;
- 10) paraplāna trimmeriem, ja tādi ir, jābūt noregulētiem standarta pozīcijā;
- 11) paraplāna pilotiem obligāti jāpiedalās drošības instruktāžā, kur paraplāna pilots-instruktors sniedz informāciju par apmācību mērķi un norisi, iespējamiem riskiem, par paraplāna pilotu rīcību ārkārtas gadījumā (piemēram, ja pārtrūkuši radiosakari starp paraplāna pilotu un paraplāna pilotu-instruktoru), par bīstamību nepareizas paraplāna pilotu rīcības gadījumā, par priekšnoteikumiem obligātai rezervesizpletņa lietošanai, par drošu piezemēšanos ūdenī, par rezerves piezemēšanās laukumiem un citiem ar paraplāna pilotu drošību saistītiem jautājumiem. Par drošības instruktāžas norises vietu un laiku paraplāna piloti savlaicīgi tiek informēti;
- 12) paraplāna pilots drīkst veikt SIV apmācību uzdevumus tikai ar paraplāna pilota-instruktoru atļauju. Paraplāna pilots-instruktors pirms atļaujas došanas pārliecinās, ka paraplāna pilots atrodas drošā augstumā virs ūdenstilpes; vietā, kur kontroles zaudēšanas gadījumā paraplāna pilots netiek nopūsti pa vējam virs sauszemes un ir iespējams sazināties ar paraplāna pilotu;
- 13) ja paraplāna pilots-instruktors dod atļauju SIV apmācību uzdevuma izpildei, bet paraplāna pilots nejūtas droši, ir novērojamas veselības problēmas (piemēram, slikta pašsajūta) vai paraplāna pilots nav sapratis SIV apmācību uzdevumu, paraplāna pilota pienākums ir informēt paraplāna pilotu-instruktoru un atteikties no SIV apmācību uzdevuma izpildes. Jebkura SIV apmācību uzdevumu izpilde ir brīvprātīga un atkarīga tikai un vienīgi no paraplāna pilota lēmuma;
- 14) paraplāna pilots-instruktors ir atbildīgs par detalizētu SIV apmācību uzdevumu izskaidrošanu paraplāna pilotiem, t.sk. par potenciāliem sarežģījumiem, kā piemēram, *šlipes* un *tvisti*;
- 15) paraplāna pilotiem jāizlasa un jāsaprot paraplāna, ar kuru paraplāna piloti plāno piedalīties SIV apmācībās, lietošanas instrukciju;
- 16) viena apmācību lidojuma laikā paraplāna pilotam ir iespēja veikt SIV apmācību uzdevumu atkārtoti vai kombinēt dažādu SIV apmācību uzdevumu izpildi. Pēc katra SIV apmācību uzdevuma izpildes paraplāna pilotam ir jānostabilizē paraplāns un jāsaņem paraplāna pilota-instruktoru atļauja veikt nākamo SIV apmācību uzdevumu;
- 17) paraplāna pilots SIV apmācību uzdevumus pilda paraplāna pilota-instruktoru noteiktā secībā. Gadījumā, ja paraplāna pilots-instruktors nav pārliecināts par sekmīgu SIV apmācību uzdevuma izpildi, paraplāna pilots tiek aicināts SIV apmācību uzdevuma izpildi atkārtot;
- 18) pēc SIV apmācību uzdevumu izpildes paraplāna pilots-instruktors veic veikto SIV apmācību uzdevumu analīzi. Veikto SIV apmācību uzdevumu analīze var tikt veikta individuāli un grupā. Izpildīto SIV apmācību uzdevumu analīzē tiek izmantoti filmētie video materiāli, ja tādi ir tikuši nodrošināti;
- 19) sertifikātu par SIV apmācību programmas apguvi paraplāna piloti saņem tikai pēc pilnas SIV apmācību programma apgūšanas;
- 20) SIV apmācību uzdevumi var tikt veikti, ja to atļauj spārna ražotāja noteiktā specifikācija.

3.3. Apmācību sniedzēju uzraudzības kārtība

3.3.1. Apmācību sniedzēja uzraudzību nodrošina par apmācību sniedzēju darbības uzraudzību atbildīgā persona, kura tiek apstiprināta ar LPF valdes lēmumu.

3.3.2. Apmācību sniedzēju uzraudzību par apmācību sniedzēju darbības uzraudzību atbildīgā persona veic, lai pārliecinātos, ka apmācību sniedzēji ievēro tiesību aktos, CAA un LPF lēmumos un šajā Rokasgrāmatā noteiktās prasības.

3.4. Iesniegums apmācību sniedzēja sertifikāta saņemšanai

3.4.1. Lai saņemtu Apmācību sniedzēja sertifikātu, pretendents iesniedz LPF:

- iesniegumu, kurā norāda:
 - juridiskās personas nosaukumu un reģistrācijas numuru,
 - Apmācību sniedzēja nosaukumu,
 - uz kādām kvalifikācijām plāno īstenot apmācības,
 - atbildīgo personu, kurai ir paraplāna pilota-instruktoru un vinčas operatora-instruktoru (ja attiecināms) kvalifikācija, kura veiks paraplānu pilotu un vinčas operatoru teorētisko apmācību un praktisko apmācību;
 - paraplāna pilotu un vinčas operatoru (ja attiecināms) apmācību programmu, kurā iekļauj šādu informāciju - teorētisko apmācību programmu un praktisko apmācību programmu;
- apliecinājumu, ka Apmācību sniedzēja sertifikāta darbības laikā Apmācību sniedzējs nodrošinās 3.1.3. un 3.1.4. punktos norādīto prasību ievērošanu.

3.4.2. LPF izskata iesniegumu un pieņem lēmumu mēneša laikā no iesniegumu saņemšanas LPF. Gadījumā, ja LPF lēmuma pieņemšanai nepieciešams saņemtpapildus informāciju no pretendenta, LPF var pagarināt iesnieguma izskatīšanas termiņu uz laiku, kas atbilst informācijas pieprasīšanas un iesniegšanas laikam.

3.4.3. LPF valde pieņem lēmumu par apmācību sniedzēja sertifikāta izsniegšanu, ja:

- 1) pretendents ir iesniedzis visus šajā Rokasgrāmatā minētos dokumentus;
- 2) pretendents atbilst šajā Rokasgrāmatā noteiktajām prasībām;
- 3) LPF ir apstiprinājusi paraplāna pilotu un vinčas operatoru (ja attiecināms) apmācību programmu.

3.4.4. LPF valde pieņem lēmumu par atteikumu izsniegt apmācību sniedzēja sertifikātu, ja:

- 1) pretendents nav iesniedzis kādu no šajā Rokasgrāmatā minētajiem dokumentiem;
- 2) pretendents neatbilst šajā Rokasgrāmatā noteiktajām prasībām;
- 3) LPF nav apstiprinājusi paraplāna pilotu un vinčas operatoru (ja attiecināms) apmācību programmu.

3.5. Apmācību sniedzēja sertifikāts

3.5.1. Apmācību sniedzēja sertifikāts tiek piešķirts ar LPF valdes lēmumu un tā Apmācību sniedzēju sertifikāta derīguma termiņš ir pieci gadi.

3.5.2. LPF valde pieņem lēmumu anulēt izsniegto sertifikātu, ja Apmācību sniedzējs:

- 1) viena gada laikā pēc izsniegtā sertifikāta darbības apturēšanas nav novērsis LPF konstatētās neatbilstības;
- 2) atsakās no Apmācību sniedzēja sertifikāta izmantošanas.

3.5.3. Ja LPF saskaņā ar šīs Rokasgrāmatas noteikumiem aptur (3.1.6. un 3.1.7. punkts) vai anulē (3.5.2. punkts) Apmācību sniedzēja sertifikāta darbību, Apmācību sniedzējam ir pienākums piecu dienu laikā pēc minētā lēmuma saņemšanas nodot Apmācību sniedzēja sertifikātu LPF, ja Apmācību sniedzējam ir izsniegts Apmācību sniedzēja sertifikāts drukātā formātā

4. Paraplāna pilotu sertificēšana un uzraudzība

4.1. Prasības paraplāna pilotiem

4.1.1. Lai saņemtu paraplāna pilota apliecību, pretendents, kas sasniedzis 16 gadu vecumu:

- 1) ir apguvis pie apmācību sniedzēja LPF apstiprinātu paraplāna pilotu apmācību programmu, kas atbilst LPF Rokasgrāmatas noteiktajām prasībām;
- 2) iesniedz vismaz viena vecāka vai aizbildņa notariāli apliecinātu piekrišanu paraplāna pilota apliecības saņemšanai, ja iesniegumu iesniedz persona, kas nav sasniegusi 18 gadu vecumu;
- 3) uzrāda LPF otrās klases veselības apliecību, B kategorijas transportlīdzekļu vadītāja medicīnisko izziņu vai izziņu no ģimenes ārsta par veselības stāvokļa atbilstību paraplāna lidojumu veikšanai;
- 4) uzrāda civiltiesisko apdrošināšanu, kurā ir iekļauts segums "Nodarbošanās ar parapanierismu";
- 5) iesniedz paraplāna pilota-instruktoru rakstisku apliecinājumu, ka pretendents pie apmācību sniedzēja ir sekmīgi apguvis LPF apstiprinātu paraplāna pilotu un vinčas operatoru (ja attiecināms) apmācību programmu;
- 6) sekmīgi nokārto paraplāna pilotu vai vinčas operatoru apmācību programmā paredzēto teorētisko eksāmenu un praktisko iemaņu eksāmenu, ja to paredz LPF Rokasgrāmatas nosacījumi.

4.2. Paraplāna pilotu eksaminēšanas un novērtēšanas kārtība

4.2.1. Prasības paraplāna pilotu kvalifikācijas saņemšanai:

- 1) Paraplāna pilotu A kvalifikācijas pretendentiem netiek noteikts eksāmens. Paraplāna pilota A kvalifikācija tiek piešķirta pēc līguma noslēgšanas ar Apmācību sniedzēju vai personas reģistrēšanas elektroniskā teorētisko apmācību žurnālā, ko Apliecina apmācību sniedzējs;
- 2) Paraplāna pilotu B, E un PL1 kvalifikācijas pretendentiem tiek noteikts sekojošs eksāmens – teorētisko zināšanu rakstveida eksāmens par teorētisko apmācību programmas apguvi un praktisko iemaņu pārbaude;
- 3) Paraplāna pilotu C kvalifikācijas pretendentiem tiek noteikts sekojošs eksāmens – teorētisko zināšanu rakstveida eksāmens par teorētisko apmācību programmas apguvi;
- 4) Paraplāna pilotu E2, PL2 kvalifikācijas pretendentiem tiek noteikts sekojošs eksāmens - praktisko iemaņu pārbaude saskaņā ar attiecīgās kvalifikācijas saņemšanai noteiktajām prasībām.

4.2.2. Eksāmenu organizēšanu koordinē LPF Prezidenta norīkota persona, kura:

- apkopo informāciju par pretendentu interesi kārtot eksāmenu;
- pārbauda iesniegtos dokumentus un tajos norādīto datu atbilstību;
- veic nolikuma atbilstības pārbaudi (ja attiecināms);
- koordinē nepieciešamo eksāmenu komisijas locekļu klātbūtni eksāmenos;
- nodrošina eksāmenu biļešu pavairošanu (ja attiecināms);
- nodrošina eksāmenu norises savlaicīgu izziņošanu;
- koordinē maksājumu veikšanu pirms eksāmenu norises;
- pieņem lēmumu par paraplāna pilotu apliecību izsniegšanu, ko apstiprina LPF Prezidents;
- koordinē paraplāna pilotu un vinčas operatoru apliecību izgatavošanu un nodošanu paraplāna pilotiem;
- veic atbilstošus ierakstus Paraplāna pilotu reģistrā;
- uzkrāj ar kvalifikācijas piešķiršanu saistītus dokumentus, kas nav LPF valdes pārziņā (eksāmenupieņemšanas akti, rekomendācijas, Eksāmenu un Licencēšanas komisijas lēmumi,

u.c.);

4.2.3. Teorētisko zināšanu rakstveida eksāmens:

- 1) Par teorētisko zināšanu rakstveida eksāmenu jautājumu sagatavošanas koordinēšanu atbild LPF valde.
- 2) Teorētisko zināšanu rakstveida eksāmeni notiek pēc pareizā variantā izvēles principa. Eksāmens skaitās nokārtots, ja pretendents sekmīgi nokārto apmācību programmā paredzēto teorētisko eksāmenu, pareizi atbildot uz vismaz 90 procentiem jautājumu;
- 3) Pretendenta teorētisko zināšanu rakstveida pārbaudē nedrīkst izmantot palīglīdzekļus un citu personu atbalstu;
- 4) Pretendenta teorētisko zināšanu rakstveida pārbaudi pēc teorētiskā eksāmena atbilžu iesniegšanas veic Eksāmenu komisijas pārstāvis;
- 5) Kopējais teorētisko zināšanu eksāmena jautājumu skaits paraplāna pilotiem:
 - B kvalifikācijai – 50 par B kvalifikācijas apmācību kursu,
 - C kvalifikācijai – 30 par C kvalifikācijas apmācības kursu,
 - E kvalifikācijai – 30 par E kvalifikācijas apmācības kursu,
 - PL1 kvalifikācijai - 30 par PL1 kvalifikācijas apmācības kursu.
- 6) Paraplāna pilotu B kvalifikācijas teorētisko zināšanu eksāmens sastāv no astoņām daļām, no kurām katra satur vairākus jautājumus par:
 - Gaisa tiesības,
 - Lidojumu ar paraplānu principi, aerodinamika,
 - Meteoroloģija,
 - Aeroloģija / Aerodinamika,
 - Paraplāna uzbūve un ekspluatācija, inventārs,
 - Neatliekamās pirmās palīdzības sniegšana paraplanierismā,
 - Sporta psiholoģija. Antidopinga politika,
 - Lidojuma ar paraplānu raksturojums, plānošana un navigācija.
- 7) Paraplāna pilotu C kvalifikācijas teorētisko zināšanu eksāmens sastāv no piecām daļām, no kurām katra satur vairākus jautājumus par:
 - Maršruta lidojumi,
 - Meteoroloģija un laikapstākļu analīze,
 - Neatliekamās pirmās palīdzības sniegšana paraplanierismā,
 - Sporta psiholoģija. Antidopinga politika,
 - Lidojuma ar paraplānu īpatnības termālos apstākļos.
- 8) Paraplāna pilotu E kvalifikācijas teorētisko zināšanu eksāmens sastāv no sešām daļām, no kurām katra satur vairākus jautājumus par:
 - Gaisa tiesības,
 - Pilotēšanas īpatnības,
 - Sporta psiholoģija. Antidopinga politika,
 - Vibrācijas ietekme,
 - Motoparaplāna uzbūve un ekspluatācija, inventārs,
 - Pirmslidojuma ar motoparaplānu sagatavošanās, drošības minimumu ievērošana.
- 9) Paraplāna pilotu PL1 kvalifikācijas teorētisko zināšanu eksāmens sastāv no sešām daļām, no kurām katra satur vairākus jautājumus par:
 - Gaisa tiesības,
 - Pilotēšanas īpatnības,
 - Sporta psiholoģija. Antidopinga politika,
 - Vibrācijas ietekme,
 - Šasijas motoparaplāna uzbūve un ekspluatācija, inventārs,

- Pirmslidojuma ar šasijas motoparaplānu sagatavošanās, drošības minimumu ievērošana.

4.2.4. Praktisko iemaņu pārbaude:

- 1) praktisko iemaņu pārbaudi veic Eksāmenu komisija;
- 2) praktisko iemaņu pārbaudei pretendents veic vienu lidojumu, kamēr ir izpildīts Eksāmenu komisijas dotais konkrētais praktisko iemaņu pārbaudes uzdevums. Ja Eksāmenu komisijai rodas šaubas par praktisko iemaņu pārbaudes uzdevuma korektu izpildi, Eksāmenu komisija var likt pretendentam veikt papildus lidojumus, bet ne vairāk kā divus, viena eksāmena ietvaros, lai pārliecinātos par praktisko iemaņu pārbaudes uzdevuma korektu izpildi;
- 3) Praktisko iemaņu pārbaude paraplāna pilotu B kvalifikācijai tiek veikta pēc sekojoša plāna:
 - Pirmslidojuma sagatavošanās un inventāra pārbaude,
 - Paraplāna pacelšana un noturēšana lidojuma ar paraplānu stāvoklī,
 - Augstuma uzņemšana un trajektorijas izturēšana,
 - Lēzenās spirāles (2-3 apgriezieni) un izešana no tām (sasniedzot -4/-5 m/s lejupejošo ātrumu),
 - “Ausu” saliekšana, vadīšana ar svaru,
 - Mērķa nosēšanās precizitāte, finišs;
- 4) Praktisko iemaņu pārbaude paraplāna pilotu E un PL1 kvalifikācijai tiek veikta pēc sekojoša plāna:
 - Pirmslidojuma sagatavošanās un inventāra pārbaude,
 - Paraplāna pacelšana, noturēšana lidojuma ar paraplānu stāvoklī un starts (pacelšanās no zemes),
 - Augstuma uzņemšana un trajektorijas noturēšana,
 - Lidojuma virziena maiņa par 90, 180, 270, 360 un 720 grādiem ar paraplāna sagāzumu līdz 45 grādiem,
 - Pielidošana piezemēšanās laukumam ar piezemēšanās atcelšanu augstumā ne zemāk par 10m.
 - Mērķa nosēšanās precizitāte, finišs;
- 5) Kvalifikācijas pārbaudē paraplāna pilotu D, T un I kvalifikācijai tiek pārbaudīti pretendenta iesniegtie dokumenti. Ja LPF valde negūst pārliecību, ka pretendentam ir pietiekama pieredze, LPF var pieprasīt papildus informāciju (D, T un I kvalifikācijai) un / vai pieprasīt atrādīt pretendenta prasmes (T un I kvalifikācijai) LPF valdes norīkota paraplāna pilota-instruktoru klātbūtnē;
- 6) Eksāmenu komisija:
 - Pirms praktisko iemaņu pārbaudes pretendentam nosaka konkrētā praktisko iemaņu pārbaudes uzdevumu;
 - Jebkurā brīdī var pārtraukt praktisko iemaņu pārbaudi, ja uzskata, ka pretendents nav gatavs praktisko iemaņu pārbaudes uzdevumam;
 - Var izmantot tehniskos līdzekļus praktisko iemaņu pārbaudei;
- 7) Ja par praktisko iemaņu pārbaudi netiek pieņemts pozitīvs Eksāmenu komisijas lēmums, pretendents var kārtot praktisko iemaņu pārbaudi atkārtoti pēc attiecīgo praktisko iemaņu apgūšanas.

4.3. Paraplāna pilotu uzraudzības kārtība

4.3.1. Paraplāna pilotu uzraudzību saskaņā ar LR tiesību aktiem, CAA un LPF lēmumiem, un šo Rokasgrāmatu veic LPF pilnvarotie pārstāvji.

4.3.2. Paraplāna pilotu pienākums ir ievērot LR tiesību aktus, šo Rokasgrāmatu un CAA un LPF

lēmumus un piedalīties paraplāna pilotu uzraudzībā lidojumu drošuma sekmēšanai.

4.4. Iesniegums paraplāna pilotu apliecības saņemšanai

Pilots LPF iesniedz rakstisku iesniegumu paraplāna pilota apliecības saņemšanai, kurā norāda:

- iesniedzēja vārdu, uzvārdu;
- iesniedzēja personas kodu un dzimšanas datumu;
- kādu kvalifikāciju/-as ir ieguvis;
- kāda FAI IPPI *SafePro Para*¹² kvalifikācija (ja attiecināms) ir norādāma apliecībā;
- kādā formātā paraplāna pilots vēlas saņemt paraplāna pilota apliecību – elektroniskā vai plastikāta kartes formātā.

4.5. Paraplāna pilotu apliecība

4.5.1. LPF pieņem lēmumu par paraplāna pilota apliecības izsniegšanu, ja pretendents ir izpildījis Rokasgrāmatas 4.1. un 4.2. punktos vai 4.5.5. punktā noteiktās prasības.

4.5.2. LPF pieņem lēmumu par atteikumu izsniegt paraplāna pilotu apliecību, ja pretendents:

- 1) nav izpildījis Rokasgrāmatas 4.1. un 4.2. punktos vai 4.5.5. punktā noteiktās prasības;
- 2) ir veicis nepatiesus ierakstus paraplāna pilota Lidojumu grāmatiņā¹³;
- 3) ir spēkā notiesājošs spriedums, kas apliecina, ka pretendents ir apdraudējis lidojumu drošumu.

4.5.3. LPF pieņem lēmumu apturēt paraplāna pilotu apliecību darbību līdz vienam gadam, ja paraplāna pilots:

- 1) apdraudējis lidojumu drošumu, t.sk. veicis lidojumus ar paraplānu alkoholisko, narkotisko, psihotropo vai citu apreibinošu vielu ietekmē;
- 2) veicis nepatiesus ierakstus paraplāna pilota Lidojumu grāmatiņā;
- 3) paraplāna pilotam nav spēkā otrās klases veselības apliecība, B kategorijas transportlīdzekļu vadītāja medicīniskā izziņa vai pēc pieprasījuma nevar uzrādīt izziņu no ģimenes ārsta par veselības stāvokļa atbilstību paraplāna lidojumu veikšanai;
- 4) nevar uzrādīt civiltiesisko apdrošināšanu, kurā ir iekļauts segums “Nodarbošanās ar paraplanierismu”.

4.5.4. LPF pieņem lēmumu anulēt paraplāna pilotu apliecību, ja paraplāna pilots:

- 1) pēc paraplāna pilotu apliecības darbības apturēšanas LPF noteiktajā termiņā nav veicis nepieciešamos pasākumus, lai atjaunotu paraplāna pilotu apliecību;
- 2) atsakās no paraplāna pilotu apliecības izmantošanas.

4.5.5. Paraplāna piloti ir atbildīgi par jaunas paraplāna pilotu apliecības pieprasīšanu LPF pirms paraplāna pilotu apliecības termiņa beigām.

Gadījumā, ja paraplāna pilots ir pieprasījis LPF paraplānau pilota apliecību pēc paraplāna pilota apliecības termiņa beigām, Pretendents papildus 4.4. punktā minētajam iesniegumam pievieno:

- B, E, PL1, PL2, T kvalifikācijai - paraplāna pilota-instruktora apliecinājumu par Pretendenta

¹² *SafePro Para* – FAI Drošības kvalifikācijas standarts (*Safety Proficiency Standards For Paragliding*)
https://www.fai.org/sites/default/files/civl/documents/safepro_para_2024.pdf

¹³ www.xcontest.org vietne (vai alternatīva – tikai B kvalifikācijas paraplāna pilotiem, kurā ierakstus ar savu parakstu apliecina paraplāna pilots-instruktors)

atbilstību attiecīgai kvalifikācijai;

- C, D kvalifikācijai - Licencēšanas komisijas lēmumu.

Ja Pretendents pieprasa jaunu paraplāna pilota apliecību ilgāk kā pēc trīs gadiem pēc paraplāna pilota apliecības termiņa beigām, Pretendents ievēro 4.1. un 4.2. punktu prasības.

4.5.6. Ja LPF saskaņā ar šīs Rokasgrāmatas noteikumiem aptur paraplāna pilota apliecību vai anulē to, LPF veic attiecīgu atzīmi paraplāna pilotu datu bāzē un paraplāna pilotam ir pienākums piecu dienu laikā pēc minētā lēmuma paziņošanas nodot paraplāna pilotu apliecību LPF, ja paraplāna pilotam ir tikusi izsniegta paraplāna pilota apliecība plastikāta kartes formātā.

5. Vinčas operatoru sertificēšana un uzraudzība

5.1. Prasības vinčas operatoriem

Lai saņemtu vinčas operatoru apliecību, pretendents ir:

- 1) jābūt vismaz 18 gadu vecam;
- 2) jāapgūst LPF izstrādātu vinčas operatoru apmācību programma.

5.2. Vinčas operatoru eksaminēšanas un novērtēšanas kārtība

5.2.1. Vinčas operatora A kvalifikācijas pretendents tiek noteikts sekojošs eksāmens - praktisko iemaņu pārbaude – trīs dažādu paraplāna pilotu ar dažādu izmēru paraplāniem vinčošana.

5.2.2. Vinčas operatora B kvalifikācijas pretendents tiek noteikta 6.2.3. punktā noteiktās kvalifikācijas pārbaude. Ja LPF valde negūst pārliecību, ka pretendents ir pietiekama pieredze vinčas operatora B kvalifikācijas saņemšanai, LPF var pieprasīt papildus informāciju no vinčas operatora vai citām saistītām personām.

5.3. Vinčas operatoru uzraudzības kārtība

5.3.1. Vinčas operatoru uzraudzību saskaņā ar LR tiesību aktiem, CAA un LPF lēmumiem, un šo Rokasgrāmatu veic LPF pilnvarotie pārstāvji.

5.3.2. Ikviens paraplāna pilota pienākums ir informēt LPF pilnvarotos pārstāvjus, ja tiek konstatēta vinčas operatora darbība/-as, kas neatbilst LR tiesību aktiem, CAA un LPF lēmumiem, un šai Rokasgrāmatai.

5.4. Iesniegums vinčas operatoru apliecības saņemšanai

Vinčas operators LPF iesniedz:

- 1) rakstisku iesniegumu vinčas operatoru apliecības saņemšanai, kurā norāda:
 - fiziskas personas vārdu, uzvārdu;
 - iesniedzēja personas kodu un dzimšanas datumu;
 - kāda kvalifikācija (A vai B) un kvalifikācijas atzīme (aktīvā, pasīvā vinča) ir norādāma apliecībā;
 - kādā formātā vinčas operators vēlas saņemt vinčas operatoru apliecību – elektroniskā vai plastikāta kartes formātā;
- 2) vinčas operatora-instruktora rakstisku apliecinājumu, ka pretendents ir sekmīgi apguvis LPF noteikto vinčas operatoru apmācību programmu, ja pretendents vēlas saņemt vinčas operatora A kvalifikācijas apliecību.

5.5. Vinčas operatora apliecība

5.5.1. LPF pieņem lēmumu par vinčas operatoru apliecības izsniegšanu, ja pretendents ir izpildījis Rokasgrāmatas 5.1., 5.2. un 5.4. punktos noteiktās prasības.

5.5.2. Vinčas operatoru apliecības derīguma termiņš ir pieci gadi.

5.5.3. LPF pieņem lēmumu par atteikumu izsniegt vinčas operatoru apliecību, ja pretendents:

- 1) nav izpildījis Rokasgrāmatas 5.1., 5.2. vai 5.4. punktos noteiktās prasības;
- 2) ir konstatēts, ka pretendents ir sniedzis nepatiesu informāciju LPF.

5.5.4. LPF pieņem lēmumu apturēt uz laiku līdz vienam gadam vinčas operatoru apliecību darbību, ja vinčas operators:

- 1) apdraudējis lidojumu drošumu, t.sk. veicis vinčas operatoru pienākumus alkoholisko, narkotisko, psihotropo vai citu apreibinošu vielu ietekmē;
- 2) ir sniedzis nepatiesu informāciju LPF.

5.5.5. LPF pieņem lēmumu anulēt vinčas operatoru apliecību darbību, ja vinčas operators:

- 1) pēc vinčas operatoru apliecību darbības apturēšanas LPF noteiktajā termiņā nav veicis nepieciešamos pasākumus, lai atjaunotu vinčas operatoru apliecību darbību;
- 2) atsakās no vinčas operatoru apliecību izmantošanas.

5.5.6. Ja LPF saskaņā ar šīs Rokasgrāmatas noteikumiem aptur vinčas operatoru apliecību vai anulē to, LPF veic attiecīgu atzīmi vinčas operatoru datu bāzē un vinčas operatoram ir pienākums piecu dienu laikā pēc minētā lēmuma paziņošanas nodot vinčas operatora apliecību LPF, ja vinčas operatoram ir tikusi izsniegta pilota apliecība plastikāta kartes formātā.

6. Paraplāna pilotu un vinčas operatoru kvalifikācijas iegūšana un uzturēšana

1) LPF piešķir šādas kvalifikācijas, kas paraplāna pilotiem dod tiesības veikt noteiktus vizuālos lidojumus ar paraplānu:

- A (*SafePro Para 1-2*) – paraplāna pilots-students veic mācību lidojumus paraplāna pilotu-instruktoru uzraudzībā līdz paraplāna pilotu B kvalifikācijas iegūšanai vai līdz paraplāna pilotu E vai PL1 kvalifikācijas iegūšanai, ja par to ir pieņemts LPF lēmums;
- B (*SafePro Para 3*) - paraplāna pilots veic lidojumus ar paraplānu dinamiskajās un termiskajās plūsmās mierīgos laika apstākļos, pirmās 30 stundas¹⁴ lidojumus veicot augstākas kvalifikācijas paraplāna pilotu uzraudzībā. Paraplāna pilotiem ar B kvalifikāciju ir tiesības saņemt *SafePro Para 4* vai *SafePro Para 5*, iesniedzot pieredzi pierādošus dokumentus Licencēšanas komisijai lēmuma pieņemšanai par *SafePro Para 4* vai *SafePro Para 5* piešķiršanu;
- C (*SafePro Para 4*) - paraplāna pilots, ar 60 lidojumu stundu pieredzi ar paraplānu termālajās un dinamiskajās gaisa strāvās, ar pieredzi pastāvīgā maršrutu plānošanā, ņemot vērā laika prognozes un gaisa kontroles zonu sadalījumu, ar pieredzi lidojumu veikšanā sarežģītos laika apstākļos, veic lidojumus patstāvīgi. Paraplāna pilotiem ar C kvalifikāciju ir tiesības saņemt *SafePro Para 5*, iesniedzot pieredzi pierādošus dokumentus Licencēšanas komisijai lēmuma pieņemšanai par *SafePro Para 5* piešķiršanu;
- D (*SafePro Para 5*) - paraplāna pilots, ar vismaz 100 lidojumu stundu pieredzi, tajā skaitā augstā apvidū vai kalnainos rajonos¹⁵, un ar prasmēm droši pilotēt paraplānu arī bīstamās lidojumu situācijās;
- E - paraplāna pilots, veic lidojumus ar motoparaplānu mierīgos laika apstākļos, pirmos 50 lidojumus veicot pieredzējušāka E kvalifikācijas paraplāna pilota uzraudzībā, ja paraplāna pilots iepriekš ir veicis mazāk kā 50 lidojumus ar motoparaplānu;
- E2 - paraplāna pilots veic tandēma lidojumus¹⁶ ar motoparaplānu;
- PL1 - paraplāna pilots veic lidojumus ar šasijas motoparaplānu mierīgos laika apstākļos, pirmos 50 lidojumus veicot pieredzējušāka PL1 kvalifikācijas paraplāna pilota uzraudzībā, ja paraplāna pilots iepriekš ir veicis mazāk kā 50 lidojumus ar šasijas motoparaplānu;
- PL2 - paraplāna pilots veic tandēma lidojumus ar šasijas motoparaplānu;
- T (*SafePro Para 6*) - paraplāna pilots veic tandēma lidojumus ar paraplānu;
- I - paraplāna pilots-instruktors, veic paraplāna pilotu-studentu un paraplāna pilotu teorētisko un praktisko iemaņu apmācības.

2) LPF piešķir šādas kvalifikācijas, kas vinčas operatoram dod tiesības veikt vinčošanu un / vai vinčas operatoru apmācību:

- A – vinčas operatori veic paraplāna pilotu vinčošanu;
- B – vinčas operatori-instruktori, veic paraplāna pilotu vinčošanu un vinčas operatoru-studentu apmācības.

3) B, C un D kvalifikācijas paraplāna piloti var lūgt LPF Licencēšanas komisiju papildus piešķirt *SafePro Para 4A* kvalifikāciju – paraplāna pilots, kas augstālīmenī pārvalda specifiskas nosēšanās precizitātē ar paraplānu prasmes un tehnikas, var veikt startus ar dažādām vinčām un no nogāzēm, ir pieredze

¹⁴Stunda – astronomiskā stunda (60 minūtes)

¹⁵Līmenis, kas ir vismaz 600 m (2 000 ft) virs augstākā šķēršļa 8 km rādiusā ap aprēķināto lidaparāta atrašanās vietu (Komisijas īstenošanas regula (ES) Nr. 923/2012 (2012. gada 26. septembris))

¹⁶Tandēma lidojums – lidojums ar paraplānu, kuru veic paraplāna pilots kopā ar pasažieri

dalībai vismaz 10 nosēšanās precizitātē ar paraplānu sacensībās. LPF Licencēšanas komisija lēmumu pieņem 10 dienu laikā no iesnieguma saņemšanas;

6.1. Prasības paraplāna pilotu kvalifikācijas iegūšanai un uzturēšanai

6.1.1. Paraplāna pilota kvalifikācija tiek iegūta saskaņā ar šīs Rokasgrāmatas 4. nodaļu. Paraplāna pilots ir atbildīgs par paraplāna pilota kvalifikācijas uzturēšanu.

6.1.2. Paraplāna pilotu kvalifikācijas ir beztermiņa un ir spēkā, kamēr paraplāna piloti atbilst Rokasgrāmatas prasībām.

6.1.3. Lai iegūtu un uzturētu šajā Rokasgrāmatā minētās kvalifikācijas, paraplāna piloti izpilda šajā nodaļā noteiktās prasības.

6.1.4. Prasības paraplāna pilotu kvalifikācijas iegūšanai:

- 1) paraplāna pilotu A kvalifikācija:
 - paraplāna pilots-students ir reģistrēts pie kāda no apmācību sniedzējiem paraplāna pilotu-studentu reģistrā;
- 2) paraplāna pilotu B kvalifikācija:
 - ir izpildītas šīs Rokasgrāmatas 4.1. un 4.2. punktos noteiktās prasības paraplāna pilotu B kvalifikācijas saņemšanai;
- 3) paraplāna pilotu C kvalifikācija:
 - paraplāna pilotam ir B kvalifikācija;
 - paraplāna pilotam ir jābūt kopējam nolidojumam ne mazāk kā 60 stundas, no kurām lidojumi ar paraplānu augstā apvidū vai kalnainos rajonos – 20 stundas, augšupejošās gaisa strāvās lidojumos (termālos vējos) – 20 stundas, apteces plūsmās (dinamikā) – 20 stundas, ko apliecina ieraksti Lidojumu grāmatiņā;
- 4) paraplāna pilotu D kvalifikācija:
 - paraplāna pilotam ir C kvalifikācija;
 - paraplāna pilotam ir jāpierāda kopējais nolidojums – ne mazāk par 100 stundām, vismaz pieci maršruta lidojumi ar paraplānu lidojumā ne mazāk kā 50 km attālumā, vismaz 5 lidojumi ar paraplānu augstā apvidū vai kalnainos rajonos ne mazāk kā 50 km attālumā; vismaz viens lidojums ar paraplānu brīvajā distancē ne mazāk kā 100 km (piemēram, 100 km brīvā distance, 50 km distance ar atgriešanos vai trīsstūris, kur mazākā mala nav mazāka par 33.33km);
 - var uzrādīt LPF izdotu SIV sertifikātu, kurā norādīts: personas vārds, uzvārds, dzimšanas datums, izdošanas datums, izdevējiestādes nosaukums un amatpersonas vārds, uzvārds un paraksts, SIV apmācību vadītāja vārds, uzvārds un paraksts, un kurš izdots ne agrāk kā 5 gadu laikā no D kvalifikācijas pieprasīšanas brīža. Ja pilots iesniedz citas kompetentās iestādes izsniegtu SIV sertifikātu, lēmumu par SIV sertifikāta atbilstību šajā Rokasgrāmatā norādītai SIV apmācību programmai pieņem LPF Licencēšanas komisija 10 dienu laikā no iesnieguma saņemšanas;
- 5) paraplāna pilotu E kvalifikācija:
 - paraplāna pilotam ir B kvalifikācija vai paraplāna pilota A kvalifikācija un ir pieņemts LPF valdes lēmums par tiesībām apgūt paraplāna pilota E kvalifikāciju bez paraplāna pilota B kvalifikācijas iegūšanas;
- 6) paraplāna pilotu E2 kvalifikācija:
 - paraplāna pilotam ir E kvalifikācija;
 - nolidojums ar motoparaplānu vismaz 20 stundas, ko apliecina ieraksti Lidojumu grāmatiņā;

- veikti vismaz 20 lidojumi ar motoparaplānu tandēmā ar dažādu svara kategoriju pasažieriem dažādos meteoroloģiskajos apstākļos paraplāna pilota-instruktoru uzraudzībā;
 - ir saņemta paraplāna pilota-instruktoru rekomendācija paraplānau pilota E2 kvalifikācijas iegūšanai;
- 7) paraplāna pilotu PL1 kvalifikācija:
- paraplāna pilotam ir B kvalifikācija vai paraplāna pilota A kvalifikācija un ir pieņemts LPF valdes lēmums par tiesībām apgūt paraplānau pilota PL1 kvalifikāciju bez paraplāna pilota B kvalifikācijas iegūšanas;
- 8) paraplāna pilotu PL2 kvalifikācija:
- paraplāna pilotam ir PL1 kvalifikācija;
 - nolidojums ar šasijas motoparaplānu vismaz 20 stundas, ko apliecina ieraksti Lidojumu grāmatiņā;
 - veikti vismaz 20 lidojumi ar šasijas motoparaplānu tandēmā ar dažādu svara kategoriju pasažieriem dažādos meteoroloģiskajos apstākļos paraplāna pilota-instruktoru uzraudzībā;
 - ir saņemta paraplāna pilota-instruktoru rekomendācija paraplāna pilota PL2 kvalifikācijas iegūšanai;
- 9) paraplāna pilotu T kvalifikācija:
- paraplāna pilotam ir C vai D kvalifikācija;
 - minimālais nolidojumsvismaz 100 stundas, ko apliecina ieraksti Lidojumu grāmatiņā;
 - var uzrādīt ne agrāk kā 5 gadu laikā no T kvalifikācijas pieprasīšanas brīža LPF izdotu SIV sertifikātu. Ja pilots iesniedz citas kompetentās iestādes izsniegtu SIV sertifikātu, lēmumu par SIV sertifikāta atbilstību šajā Rokasgrāmatā norādītai SIV apmācību programmai pieņem LPF Licencēšanas komisija 10 dienu laikā no iesnieguma saņemšanas;
 - veikti vismaz 20 lidojumi ar paraplānu tandēmā ar dažādu svara kategoriju pasažieriem dažādos meteoroloģiskajos apstākļos paraplāna pilota-instruktoru uzraudzībā;
 - ir saņemta paraplāna pilota-instruktoru rekomendācija paraplāna pilota T kvalifikācijas iegūšanai;
- 10) paraplāna pilotu I kvalifikācija:
- ir sasniegts 18 gadu vecumu;
 - paraplāna pilotam ir D un T kvalifikācijas;
 - kopējais nolidojums D kvalifikācijai ne mazāk kā 200 stundas un T kvalifikācijai ne mazāk kā 70 lidojumi, ko apliecina ieraksti Lidojumu grāmatiņā;
 - var uzrādīt ne agrāk kā 5 gadu laikā no I kvalifikācijas pieprasīšanas brīža LPF izdotu SIV sertifikātu. Ja pilots iesniedz citas kompetentās iestādes izsniegtu SIV sertifikātu, lēmumu par tā atbilstību šajā Rokasgrāmatā norādītai SIV apmācību programmai pieņem LPF Licencēšanas komisija 10 dienu laikā no iesnieguma saņemšanas;
 - ir vinčas operatoru B kvalifikācija;
 - ir iegūta pieredze ne mazāk kā 2 gadus kā paraplāna pilotu-instruktoru palīgam pie jebkura paraplāna pilota-instruktoru, ko apliecina paraplāna pilots-instruktors;
 - pretendents jāpārzina visi teorētisko apmācību jautājumi, kas apskatīti apmācību programmās B, C, E, PL1, T kvalifikācijas iegūšanai tādā līmenī, lai tos spētu pasniegt paraplāna pilotiem-studentiem un paraplāna pilotiem vinču operatoriem-studentiem, ko apliecina paraplāna pilots-instruktors;
 - ir saņemta rekomendācija no vismaz viena paraplāna pilota-instruktoru;
 - lēmumu par I kvalifikācijas piešķiršanu pieņem LPF valde. LPF valdei ir tiesības pieprasīt no paraplāna pilota papildus informāciju I kvalifikācijas atbilstībasizvērtēšanai.

6.1.5. Paraplāna pilotu kvalifikācijas uzturēšanas noteikumi:

1) paraplāna pilotu B kvalifikācijai:

- Lidojumu grāmatiņā xcontest.org reģistrēti lidojumi ar paraplānu vismaz 30 stundas kopskaitā 5 kalendāro gadu (turpmāk – gadu) laikā no paraplāna pilotu apliecības izsniegšanas brīža;
- gadījumā, ja paraplāna pilotam, pagarinot paraplāna pilotu apliecību, nav iespēju uzrādīt pietiekamu nolidojumu Lidojumu grāmatiņā B kvalifikācijai, paraplāna pilotu kvalifikāciju atbilstoši ierakstiem drukātā lidojumu uzskaites grāmatiņā novērtē un ar savu parakstu apliecina paraplāna pilots-instruktors;

2) paraplāna pilotu C kvalifikācijai:

- Lidojumu grāmatiņā xcontest.org reģistrēti lidojumi ar paraplānu vismaz 40 stundu kopskaitā 5 gadu laikā no paraplāna pilotu apliecības izsniegšanas brīža;
- gadījumā, ja paraplāna pilotam, pagarinot paraplāna pilotu apliecību, nav iespēju uzrādīt pietiekamu nolidojumu Lidojumu grāmatiņā, par paraplāna pilotu atbilstību C kvalifikācijai lēmumu pieņem Licencēšanas komisija;

3) paraplāna pilotu D kvalifikācijai:

- Lidojumu grāmatiņā xcontest.org reģistrēti lidojumi ar paraplānu vismaz 100 stundu kopskaitā 5 gadu laikā no paraplāna pilotu apliecības izsniegšanas brīža, t.sk. vismaz viens lidojums ar paraplānu brīvajā distancē ne mazāk kā 100 km (piemēram, 100 km brīvā distance; 50 km distance ar atgriešanos; trīsstūris, kur mazākā mala nav mazāka par 33.33km) un lidojumi ar paraplānu augstā apvidū vai kalnainos rajonos - vismaz 15 stundas;
- gadījumā, ja paraplāna pilotam, pagarinot paraplāna pilotu apliecību, nav iespēju uzrādīt pietiekamu nolidojumu Lidojumu grāmatiņā, par paraplāna pilotu atbilstību D kvalifikācijai lēmumu pieņem Licencēšanas komisija;

4) paraplāna pilotu E kvalifikācijai:

- Lidojumu grāmatiņā xcontest.org reģistrēti lidojumi ar motoparaplānu vismaz 30 stundu kopskaitā 5 gadu laikā no paraplāna pilota apliecības izsniegšanas brīža;
- gadījumā, ja paraplāna pilotam, pagarinot paraplāna pilotu apliecību, nav iespēju uzrādīt pietiekamu nolidojumu Lidojumu grāmatiņā E kvalifikācijai, paraplāna pilotu kvalifikāciju atbilstoši ierakstiem drukātā lidojumu ierakstu grāmatiņā novērtē un ar savu parakstu apliecina paraplāna pilots-instruktors;

5) paraplāna pilotu E2 kvalifikācijai:

- Lidojumu grāmatiņā xcontest.org reģistrēti vismaz 20 lidojumi ar motoparaplānu tandēmā 5 gadu laikā no pilota apliecības izsniegšanas brīža;
- gadījumā, ja paraplāna pilotam, pagarinot paraplāna pilotu apliecību, nav iespēju uzrādīt pietiekamu nolidojumu Lidojumu grāmatiņā, par paraplāna pilotu atbilstību E2 kvalifikācijai lēmumu pieņem paraplāna pilots - instruktors;

6) paraplāna pilotu PL1 kvalifikācijai:

- Lidojumu grāmatiņā xcontest.org reģistrēti lidojumi ar šasijas motoparaplānu vismaz 30 stundu kopskaitā 5 gadu laikā no pilota apliecības izsniegšanas brīža;
- gadījumā, ja paraplāna pilotam, pagarinot paraplāna pilotu apliecību, nav iespēju uzrādīt pietiekamu nolidojumu Lidojumu grāmatiņā PL1 kvalifikācijai, paraplāna pilotu kvalifikāciju atbilstoši ierakstiem drukātā lidojumu ierakstu grāmatiņā novērtē un ar savu parakstu apliecina paraplāna pilots-instruktors;

7) paraplāna pilotu PL2 kvalifikācijai:

- Lidojumu grāmatiņā xcontest.org reģistrēti vismaz 20 lidojumi tandēmā ar šasijas motoparaplānu piecu gadu laikā no pilota apliecības izsniegšanas brīža;
- gadījumā, ja paraplāna pilotam, pagarinot paraplāna pilotu apliecību, nav iespēju uzrādīt pietiekamu nolidojumu Lidojumu grāmatiņā, par paraplāna pilotu atbilstību PL2 kvalifikācijai lēmumu pieņem paraplāna pilots - instruktors;

8) paraplāna pilotu T kvalifikācijai:

- Lidojumu grāmatiņā xcontest.org reģistrēti vismaz 50 lidojumi tandēmā 5 gadu laikā no pilota

apliecības izsniegšanas brīža;

- gadījumā, ja paraplāna pilotam, pagarinot paraplāna pilotu apliecību, nav iespēju uzrādīt pietiekamu nolidojumu Lidojumu grāmatiņā, par paraplāna pilotu atbilstību T kvalifikācijai lēmumu pieņem paraplāna pilots - instruktors;

9) paraplāna pilotu I kvalifikācijai:

- paraplāna piloti-instruktori brīvā formā informē LPF valdi par savu darbību, pildot paraplāna pilota-instruktoru pienākumus:
 - paraplāna pilotu-studentu vai paraplāna pilotu, kuri ir apmācīti, saraksts - ne mazāk kā 5 paraplāna piloti-studenti vai paraplāna piloti, kuri mācībunoslēgumā ieguvuši B, C, E, E2, PL1, PL2 vai T kvalifikāciju/-as, vai LPF SIV sertifikātu;
 - paraplāna pilotam-instruktoram minimālās uzturamās kvalifikācijas ir B un T;
 - mācību lidojumu organizēšana un nodrošināšana paraplāna pilotiem-studentiem vai paraplāna pilotiem dažādos lidojuma arparaplānu režīmos;
 - SIV apmācību programmā iekļauto uzdevumu izpildes video ieraksts, kas veikts ne vēlāk kā 2 gadus pirms iesnieguma iesniegšanas;
 - spēkā esoša vinčas operatoru apliecība ar B kvalifikācijas atzīmi;
 - informāciju par paraplāna pilotu-instruktoru kvalifikācijas paaugstināšanu, sasniegumiem lidojumos ar paraplānu, SIV mācību vadīšanu vai vinčas operatoru mācību vadīšanu, u.c.;
 - apliecinājums, ka tiks ievērota LPF valdes apstiprinātā kārtība attiecībā uz paraplānu pilotu-instruktoru civiltiesisko apdrošināšanu;
 - apliecinājums, ka tiks ievērota LPF valdes apstiprinātā kārtība attiecībā uz paraplāna pilotu-instruktoru kvalifikācijas paaugstināšanu;
- gadījumā, ja LPF valde nevar gūt pārliecību par paraplāna pilotu atbilstību I kvalifikācijai, LPF valdei ir pienākums pieņemt lēmumu par papildus pasākumu veikšanu no paraplāna pilotu – instruktoru puses savas kvalifikācijas apliecināšanai un/vai paaugstināšanai un noteikto pasākumu īstenošanas termiņiem;
- paraplāna pilotu-instruktoru darbība tiek ieskaitīta tikai kvalifikācijās, kuras ir iekļautas paraplāna pilotu-instruktoru apliecībā.

6.2. Prasības vinčas operatoru kvalifikācijas iegūšanai un uzturēšanai

6.2.1. Vinčas operatoru kvalifikācija tiek iegūta saskaņā ar šīs Rokasgrāmatas 5. nodaļu.

6.2.2. Vinču operatoru kvalifikācija ir beztermiņa un ir spēkā, kamēr vinču operators atbilst Rokasgrāmatas prasībām.

6.2.3. Lai uzturētu vinčas operatora kvalifikāciju, vinčas operators izpilda sekojošas LPF prasības :

- A kvalifikācijai - veic vismaz 50 reizes paraplāna pilotu ar dažādu izmēru paraplāniem vinčošanu ar pasīvo vai aktīvo vinču (atbilstoši iegūtai kvalifikācijas atzīmei) piecu gadu laikā no vinčas operatora apliecības izsniegšanas brīža;
- B kvalifikācijai - veic vismaz 200 reizes paraplāna pilotu ar dažādu izmēru paraplāniem vinčošanu ar pasīvo vai aktīvo vinču (atbilstoši iegūtai kvalifikācijas atzīmei) piecu gadu laikā no vinčas operatora apliecības izsniegšanas brīža.

6.2.4. Lēmumu par vinčas operatora atbilstību vinčas operatora A vai B kvalifikācijai pieņem LPF valde.

6.3. Prasības LPF SIV sertifikāta iegūšanai

6.3.1. Lai saņemtu LPF izsniegtu SIV sertifikātu, pretendents:

- 1) ir sasniedzis 18 gadu vecumu;

- 2) iesniedz LPF iesniegumu SIV sertifikāta saņemšanai, kurā norāda:
- fiziskas personas vārdu, uzvārdu, personas kodu un dzimšanas datumu;
 - paraplāna pilota-instruktoru apliecinājumu, ka pretendents pie Apmācību sniedzēja ir sekmīgi apguvis LPF apstiprinātu SIV apmācību programmu.

6.3.2. LPF pieņem lēmumu par SIV sertifikāta izsniegšanu, ja pretendents atbilst šīs Rokasgrāmatas

6.3.1. punktā minētajām prasībām.

6.3.3. LPF pieņem lēmumu par atteikumu izsniegt SIV sertifikātu, ja:

- nav izpildītas šo noteikumu 6.3.1. punktā minētās prasības;
- pretendents LPF ir sniedzis nepatiesas ziņas par SIV apmācību programmas apgūšanu.

6.3.4. LPF pieņem lēmumu uz laiku līdz gadam apturēt SIV sertifikātu, ja LPF ir saņēmusi ziņas, ka paraplāna pilots LPF ir sniedzis nepatiesas ziņas par SIV apmācību programmas apgūšanu.

6.3.5. LPF pieņem lēmumu anulēt SIV sertifikāta darbību, ja SIV sertifikāta turētājs:

- LPF ir sniedzis nepatiesas ziņas par SIV apmācību programmas apgūšanu;
- pēc SIV sertifikātas darbības apturēšanas LPF noteiktajā termiņā nav veicis nepieciešamos pasākumus, lai atjaunotu SIV sertifikāta darbību;
- atsakās no SIV sertifikāta izmantošanas.

7. Citas valsts izsniegtas paraplāna pilotu apliecības un vinčas operatoru apliecības atzīšanu par derīgu Latvijas Republikas teritorijā

7.1. Paraplāna pilotam, kam paraplāna pilotu apliecību ir izsniegusi valsts, kas ir iekļauta LPF apstiprinātajā un LPF tīmekļa vietnē www.paragliding.lv publicētajā atzīto valstu sarakstā, ir tiesības izmantot Latvijas gaisa telpu, ievērojot paraplāna lidojumu veikšanas kārtību Latvijas gaisa telpā, kā arī sekojošus noteikumus:

7.1.1. paraplāna piloti lidojumiem ar paraplānu:

- ir sasniedzis 16 gadu vecumu;
- var uzrādīt derīgu valsts, kas ir iekļauta LPF apstiprinātajā un LPF tīmekļa vietnē www.paragliding.lv publicētajā atzīto valstu sarakstā, izdotu paraplāna pilotu apliecību;
- ir ieguvis un var uzrādīt FAI IPPI¹⁷ karti (*International Pilot Proficiency Identification Card* - Starptautiskā pilota kvalifikācijas identifikācijas karte) ar kvalifikāciju, kas nav zemāka par FAI (Pasaules Aviācijas sporta federācija) Paraplanierisma Drošības kvalifikācijas standarta klasi *SafePro Para 4*. Ja paraplāna pilots nevar uzrādīt FAI IPPI karti un/vai ir ieguvis kvalifikāciju, kas ir zemāka par klasi *SafePro Para 4*, paraplāna pilotam ir tiesības veikt lidojumus Latvijas gaisa telpā tikai augstākas kvalifikācijas paraplāna pilota uzraudzībā;
- var uzrādīt civiltiesisko apdrošināšanu, kas spēkā Latvijas Republikas teritorijā nodarbojoties ar paraplanierismu, un kuras segums uz lidojumu Latvijas gaisa telpā veikšanas brīdi nav mazāks par summu, ko ik gadu apstiprina LPF, lemjot par civiltiesisko apdrošināšanu pilotiem, kas ir LPF izsniegtas paraplanierisma apliecības turētājs;
- iesniedz dokumentu vai apliecinājumu, kas pierāda pilota prasmes startēt ar vinču, ja lidojumus Latvijas teritorijā plānots veikt, startējot ar vinču, ko izvērtē vinčas operators pirms lidojumu veikšanas. Paraplāna pilota pienākums ir parakstīt noteikta parauga Apliecinājumu par personisko atbildību (*Declaration of Personal liability*) pēc vinčas operatora pieprasījuma;
- pēc pilnvaroto personu pieprasījuma var pierādīt savas zināšanas par paraplānu lidojumu veikšanas kārtību Latvijas gaisa telpā.

7.1.2. paraplāna piloti lidojumiem ar motoparaplānu:

- ir sasniedzis 16 gadu vecumu;
- var uzrādīt derīgu valsts, kas ir iekļauta LPF apstiprinātajā un LPF tīmekļa vietnē www.paragliding.lv publicētajā atzīto valstu sarakstā, izdotu paraplāna pilotu apliecību lidojumiem ar motoparaplāniem;
- var uzrādīt civiltiesisko apdrošināšanu, kas spēkā Latvijas Republikas teritorijā nodarbojoties ar paraplanierismu, un kuras segums uz lidojumu Latvijas gaisa telpā veikšanas brīdi nav mazāks par summu, ko ik gadu apstiprina LPF, lemjot par civiltiesisko apdrošināšanu pilotiem, kas ir LPF izsniegtas paraplanierisma apliecības turētājs;
- pēc pilnvaroto personu pieprasījuma var pierādīt savas zināšanas par paraplānu lidojumu veikšanas kārtību Latvijas gaisa telpā.

7.1.3. paraplāna piloti lidojumiem ar šasijas motoparaplānu:

- ir sasniedzis 16 gadu vecumu;
- var uzrādīt derīgu valsts, kas ir iekļauta LPF apstiprinātajā un LPF tīmekļa vietnē www.paragliding.lv publicētajā atzīto valstu sarakstā, izdotu paraplāna pilotu apliecību lidojumiem ar šasijas motoparaplānu;
- var uzrādīt civiltiesisko apdrošināšanu, kas spēkā Latvijas Republikas teritorijā nodarbojoties ar paraplanierismu, un kuras segums uz lidojumu Latvijas gaisa telpā veikšanas brīdi nav mazāks par summu, ko ik gadu apstiprina LPF, lemjot par civiltiesisko apdrošināšanu pilotiem,

3 ¹⁷FAI IPPI noteikumi un valstis, kurās ir atzīta IPPI sistēma <https://www.fai.org/page/civil-ippi-card>

kas ir LPF izsniegtas paraplanierisma apliecības turētājs;

- pēc pilnvaroto personu pieprasījuma var pierādīt savas zināšanas par paraplānu lidojumu veikšanas kārtību Latvijas gaisa telpā.

7.1.4. paraplāna piloti lidojumiem ar paraplānu tandēmā:

- ir sasniedzis 16 gadu vecumu;
- var uzrādīt derīgu valsts, kas ir iekļauta LPF apstiprinātajā un LPF tīmekļa vietnē www.paragliding.lv publicētajā atzīto valstu sarakstā, izdotu paraplāna pilotu apliecību tandēma lidojumiem ar paraplānu;
- ir ieguvis un var uzrādīt FAI IPPI karti *SafePro Para 6*, izņemot, ja tandēma lidojumus plānots veikt ar motorparaplānu vai šasijas motoparaplānu;
- var uzrādīt civiltiesisko apdrošināšanu, kas spēkā Latvijas Republikas teritorijā nodarbojoties ar paraplanierismu lidojumos ar tandēmu, un kuras segums uz lidojumu Latvijas gaisa telpā veikšanas brīdi nav mazāks par summu, ko ik gadu apstiprina LPF, lemjot par civiltiesisko apdrošināšanu pilotiem, kas ir LPF izsniegtas paraplanierisma apliecības turētājs;
- iesniedz dokumentu vai apliecinājumu, kas pierāda pilota prasmes startēt ar vinču, ja lidojumus Latvijas teritorijā plānots veikt, startējot ar vinču, ko izvērtē vinčas operators pirms lidojumu veikšanas. Paraplāna pilota, plānojot startēt ar vinču, pienākums ir parakstīt noteikta parauga Apliecinājumu par personisko atbildību (*Declaration of Personal liability*) pēc vinčas operatora pieprasījuma;
- pēc pilnvaroto personu pieprasījuma var pierādīt paraplāna pilota zināšanas par tandēma lidojumu ar paraplānu, tandēma lidojumu ar motoparaplānu vai tandēma lidojumu ar šasijas motoparaplānu (kur attiecināms) veikšanas kārtību Latvijas gaisa telpā.

7.2. Ja paraplāna pilotu apliecību ir izsniegusi valsts, kas nav iekļauta LPF apstiprinātajā un LPF tīmekļa vietnē www.paragliding.lv publicētajā atzīto valstu sarakstā, paraplāna pilotam pirms Latvijas gaisa telpas izmantošanas ir jāgriežas LPF ar iesniegumu par citas valsts izsniegtas paraplāna pilota apliecības atzīšanu, pievienojot 7.1. punktā noteikto prasību apliecinošus dokumentus, t.sk. apmācību programmu, pēc kuras sekmīgas apgūšanas, pretendents ir saņēmis paraplāna pilota apliecību, lai LPF var pārliecināties, ka paraplāna pilotam nav zemāka kvalifikācija kā noteikts šajā Rokasgrāmatā.

7.3. LPF pieņem lēmumu atzīt citas valsts izsniegtu paraplāna pilota apliecību, ja pretendents atbilst 7.1. punktā minētajām prasībām.

7.4. LPF 7.3. punktā minētajā lēmumā var noteikt ierobežojumu citas valsts izsniegtu paraplāna pilota apliecībā iekļautās paraplāna pilota kvalifikācijas darbībai Latvijas Republikas teritorijā, ja pretendents daļēji neatbilst šīs Rokasgrāmatas noteikumiem.

7.5. LPF pieņem lēmumu atteikt atzīt citas valsts izsniegtu paraplāna pilota apliecību, ja pretendents neatbilst šīs Rokasgrāmatas noteikumiem.

7.6. Vinčas operatoram, kam vinčas operatora apliecību vai apliecinājumu par atbilstību vinčas operatora kvalifikācijai ir izsniegusi valsts, kas ir iekļauta LPF apstiprinātajā un LPF tīmekļa vietnē www.paragliding.lv publicētajā atzīto valstu sarakstā, ir tiesības izmantot Latvijas gaisa telpu, ievērojot paraplānu lidojumu un vinčošanas veikšanas kārtību Latvijas gaisa telpā, kā arī sekojošus noteikumus:

- ir sasniedzis 18 gadu vecumu;
- var uzrādīt derīgu valsts, kas ir iekļauta LPF apstiprinātajā un LPF tīmekļa vietnē www.paragliding.lv publicētajā atzīto valstu sarakstā, izdotu vinčas operatoru apliecību vai apliecinājumu par vinču operatora atbilstību vinčas operatora kvalifikācijai;
- pēc pilnvaroto personu pieprasījuma var pierādīt savas zināšanas par paraplānu lidojumu

veikšanas un vinčošanas kārtību Latvijas gaisa telpā.

7.7. Ja vinčas operatora apliecību vai apliecinājumu par vinču operatora atbilstību vinčas operatora kvalifikācijai ir izsniegusi valsts, kas nav iekļauta LPF apstiprinātajā un LPF tīmekļa vietnē www.paragliding.lv publicētajā atzīto valstu sarakstā, vinčas operatoram pirms Latvijas gaisa telpas izmantošanas ir jāgriežas LPF ar iesniegumu par citas valsts izsniegtas vinčas operatora apliecības vai apliecinājuma par vinču operatora atbilstību vinčas operatora kvalifikācijai atzīšanu, pievienojot 7.6. punktā noteikto prasību apliecinošus dokumentus, t.sk. apmācību programmu, pēc kuras sekmīgas apgūšanas, pretendents ir saņēmis vinčas operatora apliecību vai apliecinājumu par vinčas operatora atbilstību vinčas operatora kvalifikācijai, lai LPF var pārliecināties, ka vinčas operatoram nav zemāka kvalifikācija kā noteikts šajā Rokasgrāmatā.

7.8. LPF pieņem lēmumu atzīt citas valsts izsniegtu vinčas operatora apliecību vai apliecinājumu par vinčas operatora atbilstību vinčas operatora kvalifikācijai, ja pretendents atbilst 7.6. punktā minētajām prasībām.

7.9. LPF 7.8. punktā minētajā lēmumā var noteikt ierobežojumu citas valsts izsniegtas vinčas operatora apliecības vai apliecinājuma par vinčas operatora atbilstību vinčas operatora kvalifikācijai darbībai Latvijas Republikas teritorijā, ja pretendents daļēji atbilst šīs Rokasgrāmatas noteikumiem.

7.10. LPF pieņem lēmumu atteikt atzīt citas valsts izsniegtas vinčas operatora apliecības vai apliecinājuma par vinčas operatora atbilstību vinčas operatora kvalifikācijai, ja pretendents neatbilst šīs Rokasgrāmatas noteikumiem.

7.11. Paraplāna pilotu un vinčas operatoru pienākums ir uzrādīt šajā nodaļā minētos dokumentus, kā arī sniegt šajā nodaļā minēto informāciju pēc LPF pilnvaroto pārstāvju pieprasījuma.

8. Paraplānu lidojumu veikšanas kārtība

8.1. Sagatavošanās lidojumam

8.1.1. Paraplāna piloti nes pilnu atbildību par savu lidojumu ar paraplānu organizēšanu, t.sk. par inventāra uzturēšanu tehniskā kārtībā. Šie noteikumi attiecas uz visu kvalifikāciju paraplāna pilotiem.

8.1.2. Lidojumu ar paraplānu plānošanā (gan mācību, gan patstāvīgo) ievēro sekojošus noteikumus:

- Paraplāna piloti pirms lidojuma ar paraplānu pārlicinās, vai:
 - inventāram ir veikta tehniskā apkope saskaņā ar inventāra izgatavotāja tehniskās apkopes dokumentāciju (lietojot nesertificētu inventāru, par tā tehnisko atbilstību drošiem un sabiedrībai draudus neradošiem lidojumiem ar paraplānu, t.sk. civiltiesiskā kārtā, pilnā mērā atbild paraplāna piloti);
 - ir uzrādāmi atbilstoši dokumenti (vai dokumentu fiziskās /digitālās kopijas), kas ļauj personai nodarboties ar paraplanierismu;
 - derīgs personas apliecinošs dokuments;
 - ir spēkā esoša trešo personu (civiltiesiskā) (obligāti) un nelaimes gadījumu apdrošināšanas polise (vēlama);
 - nav spēkā esoši NOTAM plānotā lidojuma ar paraplānu maršrutā, kas aizliegtu tur lidot ar paraplānu;
- Paraplāna pasažieriem, ja lidojumu ar paraplānu plānots veikt tandēmā, ir sniegta instruktāža par drošības noteikumiem:
 - būtiska informācija, kas jāņem vērā pacelšanās un nolaišanās laikā,
 - drošības jostu lietošana,
 - rīcība iespējamā avārijas situācijā;
- Ar rezervi ir uzpildīts nepieciešamais degvielas daudzums plānotā lidojuma ar paraplānu maršruta veikšanai (tikai lidojumiem ar motoparaplāniem un šasijas motoparaplāniem);
- Ir saņemta informācija par meteoroloģisko apstākļu atbilstību plānotā lidojuma ar paraplānu veikšanai;
- Ir attiecīgajam personu skaitam atbilstošs inventārs:
 - ķivere,
 - glābšanas vestes, ja lidojums ar paraplānu plānotsvirs ūdenstilpēm un brīvā plānojuma trajektorijas nesniedzas līdz drošām piezemēšanās vietām;
 - sertificēta iekares sistēma,
 - rezerves izpletnis,
 - altimetrs, izņemot mācību lidojumus, kuros par altimetra izmantošanu lēmumu pieņem paraplāna piloti-instruktori;
- Paraplāna pilotiem ir divpusēju sakaru radiostacija, kas darbojas aviācijas frekvencē, ja plānots veikt lidojumu ar paraplānu kontrolējamā gaisa telpā vai plānota Eiropas Savienības ārējās robežasšķērsošana. Ja piloti ar motoparaplāniem un/vai šasijas motoparaplāniem lido grupā (formācijā), šis noteikums attiecas uz grupas vadītāju;
- Paraplāna pilotiem ir transponders¹⁸, ja lidojumu ar paraplānu plānots veikt gaisa telpas zonās, kur prasība lietot transponderu ir obligāta. Ja piloti ar motoparaplāniem un/vai šasijas motoparaplāniem lido grupā (formācijā), šis noteikums attiecas uz grupas vadītāju;
- Ir ar Latvijas Gaisa satiksmi saskaņots lidojuma plāns, ja plānots veikt lidojumu ar paraplānu

¹⁸ Gaisa satiksmes kontroles radara sistēmas sastāvdaļa, kas izvietota uz lidaparāta un, saņemot zemes radara signālu, automātiski raida speciālu kodētu atbildessignālu.

kontrolējamā gaisa telpā vai plānota Eiropas Savienības ārējās robežas šķērsošana. Ja piloti ar motoparaplāniem un/vai šasijas motoparaplāniem lido grupā (formācijā), šis noteikums attiecas uz grupas vadītāju. Paraplānu pilotu (vai grupas vadītājs) lidojumu plānošanā un izpildē ievēro Latvijas Gaisa satiksmes noteikto aeronavigācijas informācijas pakalpojumu izmantošanas kārtību¹⁹

8.2. Paraplānu lidojumu veikšanas kārtība

8.2.1. Paraplāna lidojumus Latvijas Republikas gaisa telpā veic saskaņā ar Komisijas 2012. gada 26. septembra Īstenošanas regulas (ES) Nr. 923/2012, ar ko nosaka vienotus lidojumu noteikumus un ekspluatācijas normas aeronavigācijas pakalpojumiem un procedūrām un ar ko groza Īstenošanas regulu (ES) Nr. 1035/2011 un Regulas (EK) Nr. 1265/2007, (EK) Nr. 1794/2006, (EK) Nr. 730/2006, (EK) Nr. 1033/2006 un (ES) Nr. 255/2010 (turpmāk – regula Nr. 923/2012), pielikuma SERA.5005.punktā un SERA 5001.punktā minētajiem vizuālo lidojumu noteikumiem un šajā Rokasgrāmatā noteiktām prasībām.

8.2.2. Paraplāna aktivitātēm paredzētās zonas veido saskaņā ar noteikumiem, kas regulē gaisa telpas elastīgas izmantošanas pārvaldības kārtību, gaisa telpas struktūru un tās mainīšanas kārtību.

8.2.3. Vietās, kur regulāri tiek veikti paraplānu lidojumi tuvāk par 3 jūras jūdzēm no gaisa satiksmes vadības zonas (CTR) visā gaisa telpā, kas ir nepieciešama paraplānu lidojuma veikšanai, paraplānu aktivitātēm paredzēto zonu izveido kā elastīgu gaisa telpas struktūras elementu saskaņā ar noteikumiem, kas regulē gaisa telpas elastīgas izmantošanas pārvaldības kārtību, gaisa telpas struktūru un tās mainīšanas kārtību.

8.2.4. Ja paraplānu lidojumus paredzēts veikt aviācijas skates ietvaros, tad aviācijas skates organizētājs saņem atļauju aviācijas skates organizēšanai un norisei saskaņā ar tiesību aktiem, kas regulē aviācijas skates organizēšanas un norises kārtību un atļauju gaisa telpas izmantošanai saskaņā ar noteikumiem, kas regulē gaisa telpas elastīgas izmantošanas pārvaldības kārtību, gaisa telpas struktūru un tās mainīšanas kārtību.

8.2.5. Paraplānu aktivitātēm paredzētai zonai, kas ir izveidota saskaņā ar noteikumiem, kas regulē gaisa telpas elastīgas izmantošanas pārvaldības kārtību, gaisa telpas struktūru un tās mainīšanas kārtību, LPF norīko kontaktpersonas, kuru kontakttālrunis tiek publicēts saskaņā ar noteikumiem, kas regulē aeronavigācijas informācijas sagatavošanas un izplatīšanas kārtību.

8.2.6. Lai nodrošinātu paraplāna pilotu sasniedzamību saziņu ar gaisa telpas izmantotājiem, valsts akciju sabiedrību “Latvijas gaisa satiksme”, Nacionālajiem bruņotajiem spēkiem vai Valsts robežsardzi, LPF un paraplāna piloti ievēro sekojošu kārtību:

- 1) LPF norīko kontaktpersonu saziņai ar gaisa telpas izmantotājiem, valsts akciju sabiedrību “Latvijas gaisa satiksme”, Nacionālajiem bruņotajiem spēkiem vai Valsts robežsardzi un publicē tās kontaktus tīmekļvietnē www.paragliding.lv;
- 2) Gadījumā, ja kontaktpersona saņem informāciju, kas būtiska paraplāna pilotiem, no gaisa telpas izmantotājiem – lidaparātu pilotiem, valsts akciju sabiedrības “Latvijas gaisa satiksme”,

¹⁹Latvijas Gaisa satiksme, Aeronavigācijas informācijas pakalpojumu izmantošanas kārtība
https://ais.lgs.lv/aixm_eaip/2021-05-20-AIRAC/html/eAIP/EV-ENR-1.10-lv-LV.html (skatīts 22.08.2025.)

Nacionālajiem bruņotajiem spēkiem vai Valsts robežsardzes - kontaktpersona sazinās ar vinču operatoriem un E, E2, PL1 un PL2 kvalifikācijas paraplāna pilotiem, kuri ir pieteikuši paraplānu lidojumu aktivitāti;

3) Vinču operatoru pienākums ir:

- pirms vinčošanas uzsākšanas informēt LPF kontaktpersonu par vinčošanas vietu un laika periodu, nosūtot informāciju uz LPF tīmekļa vietnē norādīto kontaktpersonas tālruņa numuru;
- pēc informācijas saņemšanas no kontaktpersonas, informēt paraplāna pilotus, kas ir sasniedzamības rādiusā par aktuālo informāciju par gaisa telpas izmantošanu;
- ja paraplāna piloti nav sasniedzamības rādiusā, nekavējoties informēt par to LPF kontaktpersonu;
- vinčošanā gaisa telpas elastīgas izmantošanasbīstamajās zonās ievērot šīs Rokasgrāmatas 11. nodaļā noteikto kārtību.

4) E, E2, PL1 un PL2 kvalifikācijas paraplāna pilotu pienākums ir pirms lidojuma uzsākšanas informēt LPF kontaktpersonu par lidojuma plānu, nosūtot informāciju uz LPF tīmekļa vietnē norādīto tālruņa numuru.

8.2.7. Lidojumus ar paraplānu atļauts veikt, ja:

- 1) paraplāna piloti ir saņēmuši paraplāna pilotu apliecību un atbilstošu kvalifikāciju, kas dod tiesības veikt lidojumus ar noteiktas kategorijas paraplānu;
- 2) paraplāna pilotiem ir otrās klases veselības apliecība, B kategorijas transportlīdzekļu vadītāja medicīnisko izziņa vai izziņa no ģimenes ārsta par veselības stāvokļa atbilstību paraplānu lidojumu veikšanai;
- 3) paraplāns ir aprīkots ar šīs Rokasgrāmatas 8.1.2. apakšpunktā noteikto aprīkojumu;
- 4) tiek ievērotas prasības par civilās aviācijas darbības obligāto apdrošināšanu atbilstoši spēkā esošiem tiesību aktiem;
- 5) paraplāna pilotiem ir sakaru līdzekļi (piemēram, radiostacija vai telefons), lai veiktu operatīvu informācijas apmaiņu ar vinčas operatoru un ar šīs Rokasgrāmatas 8.2.6. apakšpunktā minēto LPF norīkoto kontaktpersonu;
- 6) visa lidojuma laikā paraplāna pilots lieto SafeSky aplikāciju lidojuma režīmā (aktivizēts *"take-off"* režīms), identifikatorā (*"Callsign"*) norādot pilota apliecības numuru, kas sastāv no piecām zīmēm (piemēram, P_374).

8.2.8. Paraplāna lidojumus aizliegts veikt:

- 1) nakts laikā²⁰;
- 2) zemāk par regulas Nr. 923/2012 pielikuma SERA 5005. punkta "f" punktā minēto augstumu, izņemot, ja tas nepieciešams pacelšanās vai nosēšanās vajadzībām, vai izņemot ar kompetentās iestādes atļauju;
- 3) ja nav izpildītas šīs Rokasgrāmatas 8.2.7. apakšpunktā minētās prasības;
- 4) ja sagatavojoties lidojumam vai paraplānu lidojuma laikā tiek konstatēts, ka paraplāna pilotiem nedarbojas sakaru līdzekļi vai nestrādā SafeSky aplikācija;
- 5) ja lidojumu ar paraplānu veikšanas zonā ir novērojama negaisa aktivitāte;
- 6) nokrišņu laikā;
- 7) lidojumiem ar paraplāniem slēgtās zonās

²⁰Nakts laiks - laika periods no civilās vakara krēslas beigām līdz civilās rītausmas sākumam. Civilā krēsla beidzas vakarā, kad saules diska centrs atrodas 6° zem horizonta, un sākas rītā, kad saules diska centrs atrodas 6° zem horizonta

- 8) tuvāk par regulas Nr. 923/2012 pielikumā SERA 5001. "Minimālā redzamība un attālums līdz mākoņiem vizuālajos meteoroloģiskajos apstākļos" minēto;
- 9) lidojumi ar motoparaplāniem un šasijas motoparaplāniem netiek veikti:
 - virs blīvi apdzīvotiem pilsētu rajoniem, mazpilsētām vai ciemiem, vai cilvēku pulcēšanās vietām brīvā dabā augstumā, kas mazāks nekā 300 m (1000 ft) virs augstākā šķēršļa 600 m rādiusā ap paraplānu;
 - visos citos rajonos zemāk par 150 m (500 ft) virs zemes vai ūdenstilpēm vai 150 m (500 ft) virs augstākā šķēršļa 150 m (500 ft) rādiusā ap paraplānu, ja vien netiek veikts pacelšanās vai nolaišanās manevrs²¹;
 - ārpus apdzīvotām vietām zemāk par augstumu, kas tiek noteikts tā, lai motora apstāšanās gadījumā varētu veikt drošu avārijas piezemēšanos.

8.2.9. Paraplāna pilotu pienākums ir izmantot mācības procesa laikā iegūtās zināšanas un ievērotspējā esošos tiesību aktus un LPF lēmumus, lai nodrošinātu drošus un sabiedrībai draudus neradošus lidojumus ar paraplānu.

8.2.10. Lidojumus ar paraplāniem LR teritorijā organizē un īsteno atbilstoši spēkā esošiem LR tiesību aktiem un LPF lēmumiem. Gadījumā, ja šajā Rokasgrāmatā vai LPF lēmumos nav norādīts vai ir norādīts citādi, ikvienam paraplāna pilotam ir jāvadās pēc LR tiesību aktiem, spēkā esošiem FAI standartiem un citiem atbilstošiem starptautiskiem tiesību aktiem.

8.2.11. Lidojumi ar paraplānu tiek veikti, ievērojot Vizuālās redzamības noteikumus (turpmāk - VFR).

8.2.12. Lidojumu ar paraplānu paraugdemonstrējumi virs apdzīvotām vietām veicami tikai ar CAA atļauju.

8.2.13. Lidojumu ar paraplānu uzskaitē tiek veikta saskaņā ar LPF paraplāna pilotu kvalifikācijas uzturēšanās kārtību.

8.2.14. Paraplāna pilotu veselības stāvoklim ir jāatbilst plānotajam lidojumam ar paraplānu, par ko atbildīgi ir paraplāna piloti.

8.2.15. Par paraplāna pilotu informēšanu par aktuāliem un paraplāna pilotiem saistošiem noteikumiem un lēmumiem atbild LPF, ar valdes lēmumu nosakot kārtību kā informēšana īstenojama.

8.2.16. Paraplānu lidojumi ārpus Latvijas tiek īstenoti saskaņā ar tās valsts, kurā paraplānu lidojumus plānots veikt, nacionālo likumdošanu un spēkā esošiem gaisa telpas lietošanas noteikumiem.

8.3. Paraplānu lidojumu uzraudzība

Paraplānu lidojumu uzraudzību saskaņā ar LR tiesību aktiem, CAA un LPF lēmumiem, un šo Rokasgrāmatu, veic LPF pilnvarotie pārstāvji.

²¹KOMISIJAS ĪSTENOŠANAS REGULA (ES) Nr. 923/2012 (2012. gada 26. septembris), ar ko nosaka vienotus lidojumu noteikumus un ekspluatācijas normas aeronavigācijas pakalpojumiem un procedūrām un ar ko groza Īstenošanas regulu (ES) Nr. 1035/2011 un Regulas (EK) Nr. 1265/2007, (EK) Nr. 1794/2006, (EK) Nr. 730/2006, (EK) Nr. 1033/2006 un (ES) Nr. 255/2010 - SERA 5005. Vizuālo lidojumu noteikumi f) apakšpunkts

9. Vinčošanas kārtība

9.1. Sagatavošanās vinčošanai

Pirms paraplāna pilotu vinčošanas uzsākšanas, vinčas operatori vai personāls, kas pakļaujas vinčas operatoriem (turpmāk – vinčas operators), pārliecinās, ka:

- paraplāna pilotiem ir spēkā esoša LPF izsniegta paraplāna pilotu apliecība (vai ekvivalenta);
- paraplāna piloti nav alkohola, narkotisko vai psihotropo vielu ietekmē;
- paraplāna pilotiem ir pieredze vinčošanā ar konkrēta tipa vinču;
- paraplāna pilotiem ir paraplāna pilotu prasmēm un lidojumam ar paraplānu atbilstošs aprīkojums, kas atbilst vispārpieņemtiem standartiem;
- paraplāna pilota rīcībā ir radio sakaru ierīce saziņai ar vinčas operatoru.

9.2. Vinčošanas kārtība

9.2.1. Vinčas operatoru pienākums ir izmantot apmācību procesa laikā iegūtās zināšanas un ievērot spēkā esošos tiesību aktus, CAA un LPF lēmumus, un šo Rokasgrāmatu, lai nodrošinātu drošu un sabiedrībai draudus neradošu vinčošanu.

9.2.2. Vinčošana LR gaisa telpā tiek veikta atbilstoši sekojošiem noteikumiem:

- tiek ievēroti LR gaisa telpas lietošanas noteikumi;
- par vinčošanu atbild vinčas operatori;
- vinčošanas laikā transportlīdzeklim, kurš ir aprīkots ar vinču, ir jābūt ieslēgtām avārijas gaismām vai oranžai bākugunij;
- vinčas operatori informē tuvumā esošās personas par drošības pasākumiem, kas jāievēro vinčošanas aktivitātes zonā, t.sk. par aizliegumu atrasties starta zonā. Visa vinčošanas procesa laikā vinčas operatori seko līdz drošības pasākumu ievērošanai uz zemes un gaisā;
- vinčošana ir atļauta LPF Valdes atzītiem vinču operatoriem (vai ekvivalenti);
- paraplāna pilotu pienākums ir parakstīt noteikta parauga Apliecinājumu par personisku atbildību (*Declaration of Personal liability*) pēc vinčas operatoru pieprasījuma;
- vinčas operatoriem ir tiesības atteikties vinčošanu jebkuram paraplāna pilotam, nesniedzot nekādus papildus skaidrojumus;
- vinčošana tiek organizēta atklātās teritorijās, kur vinčošanai un vinčas troses satīšanai ir pietiekama brīva gaisa telpa un teritorija uz zemes. Nepieciešamās brīvās gaisa telpas un teritorijas uz zemes izmēri ir nosakāmi individuāli, atbilstoši vinčas tipam. Par vinčošanai nepieciešamo brīvo gaisa telpu un teritorijas uz zemes izmēru noteikšanu atbild vinčas operatori;
- vinčas operatori nes atbildību par rīcību vinčošanas laikā, kas atkarīgas no vinčas operatoriem, bet nenes atbildību par paraplāna pilotu rīcību un paraplāna pilota rīcības sekām.

9.2.3. Vinčas operatori, veicot sagatavošanos vinčošanai, pārliecinās, ka vinča ir darba kārtībā.

9.2.4. Vinčošanu atļauts veikt, ja:

- vinčas operatori ir ieguvuši vinču operatora kvalifikāciju un saņēmuši vinčas operatoru apliecību;
- vinčas operatoriem ir sakaru līdzekļi (aviācijas radiostacija un telefons), lai veiktu operatīvu informācijas apmaiņu ar paraplāna pilotiem un ar šīs Rokasgrāmatas 8.2.6. apakšpunktā minēto LPF kontaktpersonu.

9.2.5. Vinčošanu aizliegts veikt:

- ja nav izpildītas šīs Rokasgrāmatas 9.2.4. apakšpunktā minētās prasības;
- ja sagatavojoties vinčošanai tiek konstatēts, ka vinčas operatoriem nedarbojas sakaru līdzekļi.

9.3. Vinčošanas uzraudzība

Vinčošanas uzraudzību saskaņā ar LR tiesību aktiem, CAA un LPF lēmumiem, un šo Rokasgrāmatu, veic LPF pilnvarotie pārstāvji.

10. Rīcība paraplānu lidojumu noteikumu pārkāpumu gadījumos, nelaimes gadījumos un incidentos, ziņojumu sniegšanas kārtība

10.1. Gaisa telpas izmantošanas pārkāpumu gadījumos, nelaimes gadījumu, incidentu, nopietnu incidentu vai atgadījumu izmeklēšanas gadījumos, paraplāna piloti sadarbojas ar LPF, savukārt, LPF sadarbojas ar CAA vai tās norīkotu inspektoru, Transporta nelaimes gadījumu un incidentu izmeklēšanas biroja, pašvaldību vai policijas darbiniekiem, Aviācijas meklēšanas un glābšanas koordinācijas centra darbiniekiem un nodrošina paraplāna pilotu iesaistes un koordinēšanas pasākumus.²²

10.2. Personas par visiem tām zināmajiem aviācijas nelaimes gadījumiem nekavējoties ziņo Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienestam, Valsts policijai vai Koordinācijas centram²³.

10.3. Paraplāna piloti, kuri ir iesaistīti aviācijas incidentā, atgadījumā vai nelaimes gadījumā un kurā ir iesaistītas trešās personas (policija, ātrā medicīniskā palīdzība, citas civilpersonas) vai bojātgriešošo personu īpašums, 24 stundu laikā iesniedz LPF ziņojumu par incidentu, atgadījumu vai nelaimes gadījumu, saskaņā ar LPF apstiprināto veidlapu²⁴.

10.4. LPF apkopo un veic paraplāna pilotu gaisa telpas pārkāpumu²⁵, incidentu, atgadījumu un nelaimes gadījumu, kas saistīti ar paraplanierismu, uzskaiti, informē par tiem visus Latvijā esošos apmācību sniedzējus un paraplāna pilotus un veic izglītojošus pasākumus šādu gadījumu novēršanai nākotnē.

3 ²²Par ziņošanu gaisa telpas izmantošanas pārkāpumu gadījumiem ar sekām
<http://paragliding.lv/index.php?page=negadijumu-atskaites-forma>

4 ²³ 05.10.1994. likuma "Par aviāciju", 64. pants

²⁴<http://paragliding.lv/index.php?page=negadijumu-atskaites-forma>

²⁵Likuma "Par aviāciju" 12. nodaļa Administratīvie pārkāpumi civilās un militārās aviācijas jomā un kompetence administratīvā pārkāpuma procesā

11. Lidojumu ar paraplāniem paredzētas gaisa telpas elastīgas izmantošanas bīstamajās zonās nosacījumi

11.1. Lidojumiem ar paraplānu paredzētas gaisa telpas elastīgas izmantošanas bīstamās zonas (turpmāk - zona) nosaka CAA.

11.2. LPF pēc informācijas saņemšanas par zonas noteikšanu, LPF norīko konkrētas zonas kontaktpersonu, tīmekļvietnē www.paragliding.lv norādot kontaktpersonas kontaktinformāciju.

11.3. Lidojumu ar paraplānu vadītājam/-iem ir pienākums informēt LPF par izmaiņām lidojumu vadītāju sastāvā un/vai to norādītajā kontaktinformācijā ne vēlāk kā 1 dienas laikā pēc apstākļu iestāšanos vai fakta konstatēšanas.

11.4. LPF rīkojumā paraplānua pilotiem un lidojumu vadītājiem tiek norādīta kārtība, kas jāievēro lidojumu ar paraplānu organizēšanā un norisē konkrētā zonā.

12. Dopinga lietošanas ierobežošanas tiesību aktu prasību ievērošana paraplāna pilotu vidū un antidopinga pasākumu īstenošana atbilstoši Latvijas Republikā pastāvošajai kārtībai

12.1. Paraplāna pilotiem vispārējā kārtībā ir jāievēro Latvijas Republikā pastāvošos tiesību aktus dopinga lietošanas ierobežošanas un antidopinga pasākumu īstenošanas jomā.²⁶

12.2. Paraplāna pilotiem papildus 12.1. apakšpunktā minētajiem tiesību aktiem ir saistoši un jāievēro FAI Antidopinga noteikumi un procedūras.²⁷

12.3. LPF nodrošina dopinga lietošanas ierobežošanas tiesību aktu prasību ievērošanu paraplāna pilotu vidū un antidopinga pasākumu īstenošanu atbilstoši LR pastāvošajai kārtībai.

12 ²⁶Aktuālai informācijai līdzi sekot var Latvijas Antidopinga biroja tīmekļa vietnē www.antidopings.lv un LPF tīmekļa vietnē www.paragliding.lv sadaļā “Aktuāli sacensību pilotiem par dopinga lietošanu”

12 ²⁷FAI Anti-doping rules and procedures <https://www.fai.org/anti-doping-rules-procedures>

Paraplāna pilotu apmācību programmas

I Paraplāna pilotu apmācības programma B kvalifikācijai

1. Teorētiskās apmācības programmas saturs (stundas):

1) Gaisa tiesības /2 stundas/:

- Lidojumu ar paraplānu noteikumi Latvijā
- Lidojumu ar paraplānu noteikumi pasaulē
- Kontrolējamā un nekontrolējamā gaisa telpa
- Noteikumi par lidojumu ar paraplānu veikšanas kārtību Latvijas nosēšanās laukumos un gaisa satiksmes zonās
- Latvijas paraplanierisma federācijas loma un uzdevumi
- Paraplāna pilotu kvalifikāciju piešķiršana un uzturēšana

2) Lidojumu ar paraplānu principi un aerodinamika /3 stundas/:

- Atmosfēra
 - o Sastāvs un struktūra
 - o Atmosfēras spiediens
- Paraplānu aerodinamiskie raksturlielumi
 - o Spēku dinamika planējošā lidojumā ar paraplānu un pagriezienā.
- Centrbēdze
 - o Gaisa ātrums un ātrums attiecībā pret zemi
 - o Kritiskais lidojuma ar paraplānu ātrums
 - o Uzplūdes leņķis. Uzplūstošais gaiss. Hordas līnija
 - o Aerodinamiskais profils. Bernulli likums
 - o Paraplānu vadības principi
 - o Lidojumu ar paraplānu augstuma palielināšana un samazināšana.
- Dažādas tehnikas
 - o Starts ar vinču. Starts nogāzēs
 - o Asimetriskā paraplānu sakļaušanās
 - o Paraplānu noraušana ar bremzēm

3) Meteoroloģija /3 stundas/:

- Atmosfēra
 - o Sastāvs un struktūra
 - o Vertikālais sadalījums
- Vējš
 - o Vēja veidošanās
 - o Vēja virziens un stiprums
 - o Jūras brīze
 - o Gaisa masas un frontes, ar tām saistītās laika apstākļu izmaiņas
- Mākoņu veidošanās
 - o Augšupejošās gaisa masas
 - o Mākoņu klasifikācija (veidi)
 - o Mākoņu bāze. Inversija. Rasas punkts
- Negaisi
 - o Lidojumu ar paraplānu ierobežojumi negaisa tuvumā
 - o Negaisa veidošanās apstākļi

4) Aeroloģija /2 stundas/:

- Aeroloģijas pamati
- Ķermeņu apteice ar gaisa plūsmu
 - o Gaisa pretestība, gaisa blīvums
 - o Lamināra un turbulenta gaisa plūsma
- Vēja gradients
- Kalna kores iespaids
- Rotori
- Starta laukuma analīze

5) Paraplāna uzbūve un ekspluatācija, inventārs /3 stundas/:

- Paraplāna konstrukcija un terminoloģija
- Standarti un kritēriji paraplānu kvalitātes noteikšanai
- Paraplāna izvēle, izmantošanas mērķi
- Piekāres sistēmas izvēle
- Paraplāna pilotu inventārs: aizsargķivere, zābaki, cimdi, apģērbs
- Inventāra apkope
- Rezerves izpletnis, tā pielietošana un apkope
- Akseleratora un Trimmera darbība
- Pirmslidojuma ar paraplānu pārbaude
- Lidojumu ar paraplānu instrumenti (rācija, variometrs, GPS)

6) Medicīna un cilvēciskais faktors /2 stundas/:

- Pamatjēdzieni saistībā ar cilvēka fizioloģiju
 - o Elpošana un asinsrite
- Parciālā spiediena efekts
 - o Augstuma ietekme
 - o Gāzu apmaiņa
 - o Hipoksija
 - o Hiperventilācija
- Lidošanas veselība
 - o Slikta pašsajūta efekts un ārstēšana
 - o Narkotikas, medikamenti un blakus efekti
 - o Alkohols
 - o Nogurums
 - o Fiziskā sagatavotība
- Stress
 - o Cēloņi un ietekme
 - o Stresa apzināšanās un samazināšana
- Apstākļu novērtēšana un lēmuma pieņemšana
 - o Priekšstati par paraplāna pilotu spēju novērtēt apstākļus
 - o Psiholoģiskās nostājas
 - o Sporta psiholoģija
 - o Risku novērtēšana

2. Praktisko nodarbību (lidojumu ar paraplānu) uzdevumi:

Uzdevums Nr. 1 Lidojums ar paraplānu tandēmā

Uzdevumu skaits 2

Izpildes norādījumi: Lidojums ar paraplānu tandēmā apmācības programmas ietvaros notiek tad, kad paraplāna piloti-studenti ir sasnieguši gatavību sākt mācību lidojumus. To, vai paraplāna piloti-studenti ir gatavi sākt mācību lidojumus, nosaka paraplāna piloti-instruktori. Lidojums ar paraplānu tandēmā ar paraplāna pilotu-instruktoru ir pāreja no prasmes vadīt paraplānu uz zemes uz prasmi vadīt paraplānu lidojumā.

Tiek veikti 2 (divi) lidojumi ar paraplānu tandēmā, kuru laikā paraplāna piloti-instruktori paraplāna pilotiem-studentiem palīdz iejusties paraplānu pilotu lomā un vadīt paraplānu. Nostartē paraplāna piloti-instruktori, tālāk vadība tiek nodota paraplāna pilotiem-studentiem, palīdzot stūrēt un izvēlēties lidojuma ar paraplānu trajektoriju un piezemēties.

Piezīmes: Tandēma un solo paraplānu vadība atšķiras. Tandēms ir divas reizes smagāka sistēma, līdz ar to vadība ar bremzēm ir smagnējāka. Solo paraplāns vadās vieglāk (jāpieliek mazāk spēka, lai veiktu manevru) un reaģē ātrāk gan uz bremzi, gan uz svaru.

Uzdevums Nr. 2 Lidojums ar paraplānu pa apli

Uzdevumu skaits 2

Izpildes norādījumi: Lidojums ar paraplānu pa apli ir pirmais uzdevums, ko paraplāna piloti-studenti veic savos mācību lidojumos. Tas ir pirmais patstāvīgais lidojums ar paraplānu un tādēļ jo īpašs. Pirms pirmā patstāvīgā lidojuma ar paraplānu vajag rūpīgi sagatavoties un galvā jābūt skaidrai domai, kāda ir lidojuma ar paraplānu secība. Uzdevums - pacelties, ieturēt kursu, atkābināties, atlidot uz startu un nolaisties. Uzdevuma mērķis ir pirmo reizi patstāvīgi startēt, pierast pie sajūtas, ka atrodi gaisā, un pirmoreiz patstāvīgi piezemēties. Lidojumu ar paraplānu pilnībā vada paraplāna piloti-instruktori pa rāciju no zemes.

Piezīmes: Pēc pirmā patstāvīgā lidojuma ar paraplānu ir vērts atpūsties un nomierināties – ļaut emocijām izreaģēt un mācību lidojumus turpināt, kad iegūts miers un skaidrība par jautājumiem, kas radās.

Uzdevums Nr. 3 Mierīgi pagriezieni 90-180-360 grādi

Uzdevumu skaits 2

Izpildes norādījumi: Uzdevums paredzēts lidošanas virzienu un paraplānu vadības koordinēšanai. Pagriezieni taisnos leņķos dod iespēju mācīties orientēties gaisā izvēloties orientierus pagriezienam un izprast, kā vadīt paraplānu precīzi. Uzdevums - pacelties, atkābināties, veikt pagriezienus taisnos leņķos, atlidot uz startu un nolaisties. Pagriezieni jāveic ar vieglu svaru un bremzes palīdzību, liekot svaru un velkot bremzi uz to pusi, uz kuru vēlamies pagriezties. Pagriezieni jāveic lēzeni un gludi, koncentrējoties uz pagrieziena leņķiem pēc orientiera.

Uzdevums Nr. 4 Vadība tikai ar svaru

Uzdevumu skaits 2

Izpildes norādījumi: Uzdevums paredzēts paraplānu vadības izpratnei, izmantojot tikai svaru. Uzdevuma laikā pēc atkābes paraplāna piloti-studenti, nelietojot vadības auklas (bremzes), vada paraplānu tikai ar svara palīdzību, sasveroties uz to pusi, uz kuru vēlas pagriezties. Ja sveramies uz labo pusi, paraplāns griežīsies pa labi. Jo dziļāk liek svaru, jo mazāks ir pagrieziena rādiuss. Uzdevumu var veikt tikai mierīgos gaisa apstākļos un rokās joprojām tiek turētas bremzes, bet tās netiek lietotas uzdevuma laikā. Vadība ar svaru ļauj izprast paraplānu duālo vadības principu (bremzes + svars), apjaust, cik daudz paraplāna pilotu sasvērums iekarē ietekmē paraplānu vadību un vispārējo paraplānu pasīvās drošības līmeni. Pēc atkābināšanās paraplāna piloti-studenti sāk uzdevumu – manevrē ar svaru, nelietojot bremzes, taisot pagriezienus vai pat apli. Tuvojoties startam, paraplāna piloti-studenti pāriet uz vadību ar bremzēm, lai koriģētu kursu un precīzi piezemētos.

Uzdevums Nr. 5 Rezerves izpletņa mešanas imitācija

Uzdevumu skaits 1

Izpildes norādījumi: Šis ir treniņš gaisā rezerves izpletņa roktura ātrai atrašanai, izvilkšanas kustības/rokas vēziena imitācijas treniņam un tālāko veicamo darbību koordinēšanai rezerves izpletņa mešanas gadījumā. Uzdevums ir pacelties, atkabināties, veikt metiena imitācijas kustības, stabilizēt paraplānu, atlidot uz startu un nolaisties.

Uzdevuma izpildes secība:

- 1.kustība - roktura atrašana;
- 2.kustība - rezerves izpletņa izvilkšanas imitācija uz sāniem/priekšu (pirmais vēziens);
- 3.kustība - rezerves mešanas imitācija uz aizmuguri/sāniem ar maksimāli enerģisku vēzienu (otrais vēziens).;
- 4.kustība – aizmugurējo rindu satveršana, kas imitēs paraplānu plūsmas noraušanu, lai netraucētu rezerves izpletņa darbībai;
- 5.kustība – kāju sakļaušana kopā viegli ieliektos ceļos, lai sagatavotos sitienam pret zemi, amortizējot sitiena spēku.

Piezīmes: Īstā situācijā rezerves izpletnis tiek mests ar visu rokturi projām virzienā no paraplāna pilota. Šajā uzdevumā tiek “vicināta roka” un trenētas kustības. Pats svarīgākais ir otrais vēziens, jo no tā atkarīgs, cik ātri rezerves izpletnis sāks atvērties. Tā kā rezerves izpletnis sver no 0,8-3 kg un metiens prasa piepūli, tad pirmais vēziens uz priekšu ir priekšnosacījums otrā vēziena enerģijai un jāmet ir ar spēku. Svarīgi, lai konvertā sapakotais rezerves izpletnis uzņemtu ātrumu un ar inerci atvērtos visi gredzeni un konverts norautos uzreiz pēc izmešanas. Rezerves izpletnis atvērsies arī tad, ja tas vienkārši izvelsies no iekares bez mešanas, bet atvērsšanās ilgums būs krietni ilgāks un garāks, vai pat neatvēries iepīsi paraplānā. Tādēļ ir jāmet ar vēzienu un projām no sevis. Ķermenim ir laba kustību atmiņa un ietrenētā kustība īstajā brīdī nostrādās, tādēļ jo īpaši svarīgi ir šo kustību trenēt. Rezerves izpletņa mešanai ir sava secība un principi, lai tā tiktu izmesta maksimāli labi. Vēziena un metiena treniņi un tā izpildes kvalitāte, dod labākos rezerves atvērsšanās rādītājus.

Uzdevums Nr. 6 Pagriezieni 180 – virziena maiņa / “astotnieks”

Uzdevumu skaits 2

Izpildes norādījumi: Uzdevums paredzēts, lai apgūtu virziena maiņu un pozīcijas noturēšanu pirms ielidošanas glisādē, kombinējot vadībā svaru ar bremzi. Pagriezienu veikšanas principi ir līdzīgi kā uzdevumā “Mierīgi pagriezieni 90-180-360 grādi” - jāveic ar svaru un bremzi uz vienu pusi. Astotnieks ir 180 grādu pagriezienu sērija, katru reizi mainot pagriezienu virzienu sākot ar 2 un vairāk pagriezienu.

Uzdevuma izpildes laikā jāņem vērā vēja stiprums. Bezvēja laikā izmantojot “astotnieku” pozīcijas noturēšanai trajektorija patiešām būs astotnieka formā, kur katram pagriezienam ir vairāk kā 180 grādu, turklāt stiprākā vējā veicot “astotnieku”, trajektorija atgādinās saspiestu astotnieku vai neveidos “astotnieka” cilpas un katra pagriezienu grādi būs mazāk kā 180 grādu.

Uzdevums Nr. 7 Vadība ar aizmugurējām rindām

Uzdevumu skaits 2

Izpildes norādījumi: Uzdevums paredzēts, lai apgūtu paraplānu vadību gadījumā, ja bremze(s) vairs nestrādā. Tas var būt 3 gadījumos:

1. Notrūkst bremžu strope, ja tā starta vai treniņu laikā uz zemes vai gaisā bojāta.
2. Atsējās bremžu rokturis un bremžu strope plīvo pie paraplāna nerasniedzamā augstumā. Iespējams gadījumos, kad mezgls bremzei ir uzsiets nekvalitatīvi.
3. Bremze ir sapinusies nepareizi sagatavojoties startam un nevar vai nav laika atpiņķerēt un ir jāveic stūrēšana nekavējoties.

Paraplāniem, atkarībā no modeļa, ir 3 vai 4 rindas (A B C vai A B C D). Šajā uzdevumā jālieto pašas aizmugurējās rindas pirms bremzēm. Parasti pie aizmugurējās rindas stiprinās bremžu rokturu magnēti un trīši.

Piezīmes: Ja pārtrūkts bremžu strope vai atsienas bremze, paraplānu var vadīt ar aizmugurējām rindām. Vadības princips ir tas pats, kas ar bremzēm – kuru pusi velc, uz to griežas paraplāns. Ja salīdzina bremzi un aizmugurējo rindu, atšķiras vadības nianšes. Bremžu gājiens ir līdz 15 (piecpadsmi) centimetriem līdz iestājas paraplāna noraušana, bet aizmugurējo rindu gājiens ir krietni īsāks. Pavelkot dziļāk aizmugurējo rindu ir viegli noraut paraplānu, tādēļ lietojam tikai tik, cik nepieciešams, lai pagrieztos. Bremzes nefunkcionēšanas situācijā, kad ir mezgls vai bremze ir sapinusies un ir fiksētā pozīcijā, jāpārņem vadība ar aizmugurējām rindām vai jālieto bremžu strope virs mezgla vai sapinuma vietas.

Uzdevums Nr. 8 Knābieni

Uzdevumu skaits 3

Izpildes norādījumi: Uzdevums paredzēts, lai izprastu paraplānu svārstības un mācētu tās apturēt. Knābiens ir paraplānu ieskriešanās uz priekšu attiecībā pret paraplāna pilotu, kas parasti kombinējas ar pretēju paraplāna pilotu svārstību atpakaļ. Knābiena brīdī paraplāns uzņem ātrumu. Paraplāns ieskrienas un apdzen paraplāna pilotus. Šajā uzdevumā pēc atkabināšanās knābieni ir jāprovocē paraplāna pilotiem-studentiem. Šajā uzdevumā tiek apgūti simetriski knābieni uz priekšu, darbojoties ar bremzēm līdz karabīnēm un sāniskie knābieni, izejot no dinamiska manevra. Lai uztaisītu simetrisku knābienu, pievelkam abas bremzes līdz karabīnēm, lai sabremzētu paraplānu. Paraplāns tiek sabremzēts, bet ķermenis pēc inerces turpina kustēties uz priekšu un uzšūpojas uz priekšu/augšu. Mainās paraplāna uzplūdes leņķis un paraplāns sabremzējas vēl vairāk. Kad ķermenis sasniedz augstāko svārsta punktu un tūlīt sāks iet atpakaļ, bremzes ir jālaiž vaļā. Paraplāns ieskrienas, ķermenis svārstās atpakaļ un paraplāns veic knābienu uz priekšu. Lai uzturētu šūpošanos/uzšūpotos vēl vairāk, ir jātrāpa ritmā ar nākamo piebremzēšanu. Nākamā piebremzēšana seko brīdī, kad ķermenis atkal ieskrienas - šūpojas uz leju. Līdzīgi kā šūpolēs, kad šūpojamie uz priekšu, mēs atsperamies pret šūpolēm. Līdzīgi ir ar paraplānu šūpošanu. Kad mēs šūpojamies uz priekšu, atkal pievelkam bremzes un paraplāns uztur šūpošanos vai to palielina. Tas atkarīgs no tā cik daudz lieto bremzes. Šūpošanās vingrinājumam bremzes lietojam tikai līdz karabīnēm. Šajā uzdevumā otro vai trešo knābienu noķeram, lai iemācītos to nodzēst. Tā pat kā knābienu radot, lietojam bremzes, tā pat arī to dzēšot, lietojam bremzes, bet citā laikā. Knābiens jāķer brīdī, kad paraplāns uzņem ātrumu un ir virs galvas. Savlaicīgi pieturēt paraplānu aizmugurē nav vērts, jo ķermenis ir ieskrējies uz priekšu, knābiens sekos jebkurā gadījumā arī ar sabremzētu paraplānu. Cik ass knābiens, tik veicīgi rīkojamies ar bremzēm. Ja knābiens ir lēns, tas neies dziļi un, lai to noķertu, nav jālieto daudz bremžu. Ja knābiens ir ātrs, jārikojas ātri, neļaujot paraplānam ieskrieties dziļi priekšā. Dziļus knābienus vajag kontrolēt ar bremzēm.

Lai provocētu sānisku knābienu, ir jāieiet dinamiskā pagriezienā un jāļauj paraplānam tikpat strauji iziet no manevra. Ķermenis kā svārsts izšūpojas zem paraplāna nesimetriski, uzšūpojas uz priekšu ieslīpi, paraplāns paliek aizmugurē un kad ķermenis šūpojas atpakaļ – paraplāns knābj. Sānisko knābienu ķeram tā pat kā simetrisko - ar abām bremzēm paraplānu pieturot brīdī, kad tas apdzen mūs un ir virs galvas, kaut arī tas notiek ieslīpi.

Piezīmes: Dziļā knābienā paraplāns var aizlekt paraplānu pilotiem priekšā vai pat ekstrēmos gadījumos - zem paraplāna pilotiem. Tas ir iespējams sportiskiem paraplāniem, piemēram, nepareizi izejot no norauta paraplāna situācijas vai lidojot, piemēram, spēcīgā rotora zonā. Apmācības notiek ar pašiem drošākajiem paraplāniem un piemērotos laika apstākļos. Turklāt paraplāni, kas tiek izmantoti mācību procesā, ir radīti, lai knābieni ātri dzēstos un būtu maksimāli sekli, tādēļ mācību lidojumos nav pamata uztraukties par dziļiem knābieniem. Sekli knābieni ir nekaitīgi un par tiem vajag uztraukties tikai pie

piezemēšanās esot glisādē, lai nolaišanās būtu gluda.

Uzdevums Nr. 9 Troses pārtrūkšanas imitācija

Uzdevumu skaits 1

Izpildes norādījumi:

Uzdevums paredzēts, lai apgūtu zināšanas un prasmes rīcībai gadījumos, kad neplānoti vinčošanās laikā pārtrūkst vinčošanās trose.

Pirmais, kas jādara, troses pārtrūkšanas situācijā – jāķer knābiens. Knābiens ir jāķer brīdī, kad paraplāns ir virs galvas. Kad knābiens ir noķerts, jāpaņem trose rokā (netinot uz rokas), tad trose jāatkabina no atkabes un jālido uz startu. Trose virs starta zonas jāpalaiž vaļā. Ja augstums ir ļoti zems, iespējams, ka nav laika atkabināties no troses un jāpiezemējas. Ja augstums ir pietiekams, atkabinām nekavējoties trosi, pārliecināmies, ka trose ir atbrīvota un nolaižamies startā.

Piezīmes: Šajā uzdevumā pacelšanās laikā operators pietiekami drošā augstumā apzināti palaidīs vaļā vinčas slodzi pilnībā. Pēc atslābuma (knābiena) sagaidām, kad paraplāns iziet virs galvas, un ķeram knābienu.

Uzdevums Nr. 10 Ausis

Uzdevumu skaits 1

Izpildes norādījumi:

Ausis ir vienkārša augstuma samazināšanas figūra, kuras laikā paraplāna piloti noloka paraplāna malas (ausis). Šajā uzdevumā pēc atkabināšanās jāapgūst ausu nolocīšanas tehnika un paraplānu vadība ar svaru.

Lai nolocītu ausis ir jāpavelk A-rindu malējās stropes. Parasti paraplāniem ir dalītās A-rindas. Tas nozīmē, ka ausu strope ir izdalīta no A-rindas un tai ir atsevišķa lence un karabīne brīvajos galos (var būt pat citā krāsā). Lidojuma ar paraplānu laikā ausu stropes izvirzās uz sāniem un ir viegli sasniedzamas. Ausu stropes ir pa vienai katrā pusē, jo no dalītās A-rindas karabīnes uz centra-plānu iet 2 stropes (uz paraplānu vidus daļu). Šajā uzdevumā mums interesē malējās stropes. Ja paraplānam nav dalītās A-rindas, tad lietojam vienkārši A-rindu malējās stropes. Parasti A-rindai pie brīvajiem galiem pienāk 6 stropes - 3 labajā un 3 kreisajā pusē.

Ausis noloka sekojoši - nelaižot vaļā bremzes, aizsniedzamies līdz malējām A-rindu stropēm un paņemam vienādā augstumā; vienmērīgi velkam uz leju, līdz nolokās ausis; lai ausis paliktu nolocītas, turam cik nepieciešams; kad vēlamies izbeigt mācību lidojumu ar ausīm, vienkārši palaižam ausu stropes vaļā. Mācību procesā izmantotajiem paraplāniem ausis pašas atlokās līdz ir atlaistas stropes. Jo augstāk paraplāna piloti aizsniedzas pēc ausu stropēm, jo lielākas ausis var uztaisīt un lielāku grimšanu var panākt.

Mācību lidojuma laikā ar ausīm, paraplānu ir jāveda ar svara palīdzību, jo rokas ir aizņemtas ar ausu stropju turēšanu.

Piezīmes: Ir atšķirība paraplānu vadībai ar svaru bez ausīm un ar ausīm. Paraplānam ausis darbojas kā sānisko svārstību stabilizatori. Tās nolokot, paraplāns lido uz centraplāna un vieglāk sašūpojams sāniski. Tādēļ pie lielām ausīm paraplāns ir jūtīgāks uz sānu šūpošanos. Līdz ko ausis palaižam vaļā, paraplāna ausis atkal strādā kā stabilizatori un šūpošanās automātiski dzēšas.

Nolokot ausis, tiek samazināts paraplānu aerodinamiskā profila laukums un nedaudz arī ātrums, jo sakļautās ausis rada lielāku pretestību. Tādā veidā samazinās celjspēja un paraplāns straujāk zaudē augstumu. Ja vienkāršā lidojumā A klases paraplāns grimst ar - 1,2m/s, lietojot figūru ausis, paraplāna grimšana var variēt no - 1,5 līdz - 3m/s, atkarībā no tā, cik lielas ausis noloka.

Uzdevums Nr. 11 Nolaišanās ar ausīm

Uzdevumu skaits 2

Izpildes norādījumi:

Uzdevums paredzēts, lai apgūtu augstuma samazināšanas un lidojuma ar paraplānu saīsināšanas taktiku.

Pirms paraplāna piloti-studenti ieiet glisādē uz nosēšanas, paraplāna piloti-studenti noloka ausis. Turam cik nepieciešams un īsi pirms bremzēšanas uzsākšanas, palaižam ausu stropes vaļā.

Apmācībās izmantotajiem paraplāniem ausis pašas atlokās līdz ir atlaistas stropes. Jo augstāk paraplāna piloti aizsniedzas pēc ausu stropēm, jo lielākas ausis var uztaisīt un lielāku grimšanu var panākt.

Mācību lidojuma laikā ar ausīm, paraplānu ir jāvada ar svāra palīdzību, jo rokas ir aizņemtas ar ausu stropju turēšanu.

Piezīmes:

Situācijas, kurās nepieciešams lidot ar nolocītām ausīm:

- lai regulētu lidojuma ar paraplānu augstumu un nepārsniegtu gaisa telpu;
- lai apturētu augšup celšanos un neielidotu mākonī;
- lai samazināt lidojuma ar paraplānu laiku;
- lai palielinātu grimšanas ātrumu pirms nolaišanās vietās, kur ir vieglas augšupejošas plūsmas;
- augstā apvidū vai kalnainos rajonos, nolaižoties startā uz nogāzes vai dinamiskajās plūsmās.

Paraplānu ātrums pie nolocītām ausīm samazinās par aptuveni 10%.

Lidojot ar nolocītām ausīm jāņem vērā ierobežotā manevrēšana un grimšanas ātrums.

Ja ilglaicīgi turam novilkta ausis, ātrāk tiek zaudēts augstums un lidojums ar paraplānu būs īsāks.

Grimšanas ātrumu var regulēt ar nolocīto ausu lielumu. Jo lielākas ausis, jo paraplāns vairāk grims, bet lidos lēnāk. Tas jāņem vērā situācijās, ja ir liels pretvējš.

Uzdevums Nr. 12 Termālie pagriezieni

Uzdevumu skaits 1

Izpildes norādījumi:

Lai lidotu termālos lidojumus ar paraplānu ir jāsaprot augšupejošo plūsmu (termālu) daba un jāmāk tajās uzturēties. Uzdevums paredzēts, lai iemācītos gludus, šaurāka rādiusa pagriezienus, kas nepieciešami, lai noturētos augšupejošās plūsmās. Termālo lidojumu ar paraplānu apgūšanai nepieciešams daudzas gaisa stundas un labākais treniņš ir lidot tieši termālos lidošanas apstākļos. Šajā uzdevumā tiek apgūti tikai pagrieziena principi, kurā paraplāns griežas relatīvi šaurā pagrieziena rādiusā ar nelielu paraplāna sagāzumu.

Lai iegūtu šaura pagrieziena rādiusu ar nelielu paraplāna sagāzumu, pagriezieni jāveic koordinējot svaru un bremzes vienlaicīgi. Līdzīgi kā lēzenos pagriezienos, ir jālieto svārs un iekšējā bremze, lai paraplānu grieztu uz vienu pusi. Papildus tam jālieto arī ārējā bremze ar ko regulēt pagrieziena rādiusu un sagāzumu. Mēreni lietojot abas bremzes, paraplāns lidos nedaudz lēnāk, kas palīdz veikt mazāka rādiusa pagriezienus. Nepieciešamais pagrieziena rādiuss ir atkarīgs no termāļa izmēriem. Jo šaurāks termālis, jo mazāka rādiusa pagriezienu jāuztur. Turklāt termāļiem parasti ir "centrs", kurā atrodies, pacēlums ir vislabākais.

Uzdevums Nr. 13 Vingovers (wingover)

Uzdevumu skaits 2

Izpildes norādījumi:

Šī gaisa figūra ir sāniska šūpošanās ar pagriezienu lielā amplitūdā, kad paraplāna piloti galējā fāzē uzšūpojas krietni virs paraplāna. Apmācību sniedzējs nodrošina, ka paraplāna piloti-studenti apgūst vingoveru seklā amplitūdā, lai rastu izpratni, kā sašūpot paraplānu un noturēt pagriezienu dinamiku.

Lai uzsāktu un veiksmīgi uzturētu vienmērīgu vingoveru pagriezienus, nepieciešams ritmiski lietot svaru un bremzi. Svarīgāk par bremzes dziļumu un svara daudzumu ir ritms – kurā manevra brīdī pārlīkt svaru un pievilkt bremzi. Vingovers būtībā ir šūpošanās un pagriezienu apvienojums. Ar svaru paraplāns tiek šūpots sāniski, bet ar bremzi veikts pagrieziens šūpošanās brīdī.

Lai no taisnvirziena lidojuma ar paraplānu ieietu vingoverī, jāpārliet svars un jāpievelk bremze vienā pusē. Sākums, piemēram, ir uz labo pusi. paraplāns ar svara pārlīkšanu sašūpojas un ar bremzes palīdzību pagriežas uz labo pusi, bet paraplāna piloti izšūpojas uz kreiso pusi. Tālāk seko darbības pretreakcija – paraplāna piloti šūpojas atpakaļ uz labo pusi un paraplāns uz kreiso. Lai uzturētu un palielinātu amplitūdu, svars jāpārliet uz otru pusi tajā brīdī, kad paraplāna piloti šūpojas atpakaļ, virzienā uz leju un bremze seko uzreiz pēc tam.

Piezīmes: Nosaukums cēlies no angļu vārdiem *wing over*.

Vingovers ir pamats lielākajai daļai akrobātisko triku, tādēļ tie, kam interesē gaisa akrobātika, šī figūra ir jāpārzina visās detaļās, lai veiksmīgi apgūtu gaisa trikus.

Šī figūra nav prasība B kvalifikācijas eksāmenam, bet ir svarīgi to zināt.

Paraplānam ir iebūvēta pasīva drošība, kas dzēš svārstības. Paraplāna piloti kā iekārts svārsts stabilizē sistēmu. Bez svara un bremzes iedarbības, paraplāns lido taisni. Tas nozīmē, ka vingovera uzturēšanai nepieciešamas paraplāna pilotu darbības, kas ritmiski uztur šūpošanos. Līdz ko netiek lietots svars un bremze, paraplāns pēc vairākiem šūpojieniem atgriežas taisnvirziena lidojumā. Līdzīgi kā šūpolēs. Sākumā šūpojieni ir mazi un uzsākšana prasa lielāku piepūli, bet kad šūpoles iešūpotas, atliek tikai uzturēt šūpošanos ar krietni mazākas enerģijas devu.

Uzdevums Nr. 14 Spirāle

Uzdevumu skaits 8

Izpildes norādījumi:

Uzdevums paredzēts, lai apgūtu prasmes nepieciešamības gadījumā ātri samazināt augstumu.

Lai ieietu spirālē, vienlaicīgi jāliet svars un jāvelk bremze uz vienu pusi. Atkarībā no tā, cik dziļi novilkta bremze, tik dziļā ir arī spirāle. Ieiet ir ļoti vienkārši, bet pareizi iziet prasa treniņus.

Izeja no spirāles ir galvenais rādītājs, kā paraplāna piloti prot lidot šo figūru. Ideālā gadījumā izeja ir tikpat gluda kā ieeja. Sliktākajā gadījumā izeja ir strauja un seko dziļš knābiens, nesimetrisks knābiens, kuru vajag kompensēt. Iziet no spirāles vajag pakāpeniski atlaižot bremzi un svaru.

Gan ieejai figūrā, gan izejai nepieciešams vismaz viens 360° apgrieziens.

Ieejas un izejas straujumu, rotācijas enerģiju un apgriezienu skaita regulēšanu apgrūtina paraplāna vadības inertums. Atrodoties konkrētā rotācijas dziļumā, mainot bremzes vai svara novietojumu, paiet pāris sekundes, līdz mainās rotācijas īpašības. Ir jāreķinās ar to, ka pēc katras bremzes dziļuma vai svara daudzuma izmaiņas, paies laiks līdz paraplāns izmainīs lidojuma gaitu. Parasti tās ir 1-2 sekundes. Tā kā šajā figūrā paraplāna pilotu-studentu uztvere parasti ir saasināta, tad tā viena vai divas sekundes var likties ilgs laiks.

Lai droši apgūtu spirāli, jāiet soli pa solim, lai organisms pierod un pašam paraplāna pilotam-studentam rodas izpratne, kas tas ir. Lielākajam vairumam paraplānu ir tendence strauji ieskrieties un uzņemt apgriezienu ātrumu pārejot 30° - 40° sagāzumam. Tas ir lielākais klupšanas akmens paraplāna pilotiem-studentiem, jo pēkšņi mierīgie, lēni progresējušie pagriezieni pāraug galvu reibinošā virpulī. Tādēļ ir nepieciešams iet pakāpeniski soli pa solim, līdz tiek "iztaustītas" robežas.

Ieeja: liekam komfortabli daudz svaru uz to pusi, uz kuru vēlamies griezt spirāli. Progresīvi pievienojam bremzi uz to pašu pusi un sekojam līdz paraplāna sagāzumam un centrālās spēka iedarbībai uz mūsu ķermeni. Svarīgi ir justies labi. Atcerieties, ka palielinot bremzes dziļumu, paiet laiks, kamēr izmainās rotācijas dziļums un, jo dziļākā pozīcijā ir bremze, jo bremzes dziļuma izmaiņa aktīvāk iedarbojas uz paraplānu. Līdz ko rotācija liekas par strauju vai bailīgu, nekavējoties jāiet ārā no figūras.

Atrodoties manevrā: jāsaprot vai rotācija ir konstanta, tā pieaug vai samazinās. Zinot to, kas notiek un to, ko vēlies izdarīt, izriet tālākā darbība:

- ja spirāle sāk atslābt – paraplāns cenšas atgriezties virs galvas un pārslodze mazinās, tas nozīmē, ka spirāle zaudē savu enerģiju un tā jau ir izeja;
- ja pārslodze uz ķermeni pieaug, tad ziniet, ka jūs joprojām kāpiniet spirāles tempu un ir jāuzmanās;
- ja rotācija ir konstanta, tas nozīmē, ka paraplāna piloti ir labi nocentrējuši pagriezienus.

Ja spirāle ir dziļa un paraplāns nemaz nemaina savu rotāciju, kaut arī tiek mainīts bremzes dziļums un paiet sekundes, tad visdrīzāk tā ir fiksēta spirāle. Jāizņem svars no iekšējās puses un jāpielieto ārējā bremze, kas izjauc fiksēto stāvokli.

Izeja: Lai izietu atliek vienmērīgi laist vaļā bremzi un svaru. Atkarībā no spirāles dziļuma, parasti, paiet vismaz pus aplis līdz aplim, līdz spirāles dinamika izmainās vēlamajā virzienā. Ja izeja notiek strauji un nekas netiek darīts, lai kompensētu izeju, sekos knābiens, kura dziļums būs atkarīgs no spirālē uzkrātās enerģijas. Laicīgi izprotot, ka izeja būs strauja, ir iespējams to dzēst. Brīdī, kad sākas straujā izeja, atliek atkal ielikt svaru un pievilkt bremzi uz to pašu pusi, lai izlīdzinātu enerģiju pagriezienā un izeja būs līdzīga ieejai.

Piezīmes: Spirāle ir strauja un dinamiska rotācijas figūra, kuras dziļākajā fāzē paraplāna atveres ir pavērstas pret zemi, un paraplāna piloti pa ārējo loku lielā ātrumā rotē ap paraplānu.

Lēzenā spirālē paraplāns ir nedaudz sagāzts un paraplāna piloti izjūt vieglu centrālās spēku.

Dziļa spirāle ir ātrākais zināmais veids kā ātri samazināt augstumu.

Uzdevums Nr. 15 Akselerators

Uzdevumu skaits 1

Izpildes norādījumi:

Tā ir paraplāna vadības sistēma, kuru lietojot tiek mainīts paraplāna uzplūdes leņķis. Samazinot uzplūdes leņķi, tiek palielināts lidojuma ar paraplānu ātrums.

Uzdevums paredzēts, lai paraplāna piloti-studenti izprastu akseleratora praktisko pielietojumu un saprastu paraplāna lidošanas ātruma un trajektorijas iespējamās izmaiņas, pielietojot akseleratoru.

Uzdevuma laikā paraplāna piloti-studenti lido ar dažādiem akseleratora stāvokļiem (10%, 50%, 100%).

Piezīmes: Akseleratora pielietošana dod iespēju samazināt vai palielināt paraplāna lidošanas ātrumu, glisādi, virzienu.

Uzdevums Nr. 16 Ausis + akselerators

Uzdevumu skaits 1

Izpildes norādījumi:

Uzdevumu svarīgi ir izpildīt pareizā secībā.

Vispirms paraplāna piloti taisa ausis, tad izpiež akseleratoru.

Šis manevrs nodrošina ātrāku augstuma samazināšanu, palielinot lidojuma ar paraplānu ātrumu.

Piezīmes: Akseleratora pielietošana dod iespēju samazināt vai palielināt paraplāna lidošanas ātrumu, glisādi, virzienu.

3. Praktisko iemaņu mācību apjoms:

- ne mazāk kā 5 lidojumi ar paraplānu tandēmā ar paraplāna pilotu-instruktoru teorētisko zināšanu apgūšanai un uzdevumu (dažādu) veikšanai;
- ne mazāk kā 32 lidojumi pastāvīgi mācību lidojumi;

Visos mācību lidojumos ar paraplānu paralēli uzdevumi ir:

- korekta pacelšanās un korekta piezemēšanās, droša nosēšanās uz kājām;
- mācības procesā tiek trenēta prasme piezemēties laukumā ar 30 metru diametru.

II Paraplāna pilotu apmācības programma C kvalifikācijai

Teorētiskās apmācības programmas saturs /stundas/:

1) Aerodinamika un aeroloģija/1 stunda/:

- Ķermeņu apteice ar gaisa plūsmu
 - Gaisa pretestība, gaisa blīvums
 - Lamināra un turbulenta gaisa plūsma
- Paraplānu aerodinamiskie raksturlielumi
 - Kritiskais lidojuma ar paraplānu ātrums
 - Uzplūdes leņķis
 - Paraplānu vadības principi
- Lidošanas principi dinamiskajās gaisa plūsmās

1) Meteoroloģija /1 stunda/:

- Vējš
 - Vēja virziens un stiprums
- Termiskās gaisa strāvas
 - Termisko strāvu veidošanās
 - Augšupejošās gaisa masas
 - Mākoņu veidošanās
 - Mākoņu klasifikācija
- Negaisi:
 - Lidojumu ar paraplānu ierobežojumi negaisa tuvumā;
 - Negaisa veidošanās apstākļi.

3) Medicīna un cilvēciskais faktors /1 stunda/:

- Parciālā spiediena efekts:
 - Augstuma ietekme;
 - Gāzu apmaiņa;
 - Hipoksija;
 - Hiperventilācija.
- Lidošanas veselība:
 - Nogurums;
 - Fiziskā sagatavotība.
- Stress:
 - Cēloņi un ietekme;
 - Stresa apzināšanās un samazināšana.
- Apstākļu novērtēšana un lēmuma pieņemšana
 - Priekšstati par paraplāna pilotu spēju novērtēt apstākļus;
 - Psiholoģiskās nostājas;
 - Risku novērtēšana.

4) Lidojumu ar paraplānu īpatnības termālos apstākļos /5 stundas/:

- Termālo lidojumu ar paraplānu pamatprincipi
- Lidojumi ar paraplānu grupā
- Avionikas (aviācijas instrumentu) izmantošana
- Karšu pielietošana un orientēšanās pēc tām
- Termāļi, termālās plūsmas struktūra. Lejupejošās (gaisa) plūsmas, izeja no lejupejošās plūsmas. Nokļūšana straujā lejupejošā plūsmā – blakus termālis
- Plūsmas centrēšana
- Gaisa bedres

- Minimālais augstums termāļa apstrādei virs reljefa. Astotnieks un spirāle –atšķirības
- Ieeja plūsmā, variometra rādījumi, paraplāna pilotu izjūtas iekarē, bremžu stingrums, paraplāna čaukstēšana. Īpatnības ieejot un izejot no plūsmas (asimetrija, frontālis)
- Lidošanas noteikumi plūsmā. Galvenais noteikums: apļošana ar minimālu paraplāna sagāzumu
- Plūsmas stiprums. Plūsmas centrēšana un plūsmas robeža
- Vēja ietekme uz plūsmas formu
- Plūsmu veidošanās un atrašanās vietas augstā apvidū vai kalnainos rajonos un līdzenumā. Ieplakas, grēdas, virsotnes. Lidojums ar paraplānu virs kalnu kores
- Netiešās pazīmes plūsmas atrašanās vietai: mākoņi, ūdens virmoņa, koku lapas, putni, citi paraplāni
- Termāļu atrašanās cikls
- Plūsmas un burbuļa atšķirības
- Ielidošana mākonī, bīstamības lidojot mākoņos. Kad izlidot no plūsmas. Izpratne par bāzi
- Inversija
- Augstā mākoņu plēve
- Darbs ar akseleratoru termālī un pārejās

IV Paraplāna pilotu apmācības programma E kvalifikācijai

1. Teorētiskās apmācības programmas saturs /stundas/:

1) Gaisa tiesības /1 stunda/:

- Lidojumu ar motoparaplānu noteikumi
- Gaisa telpas sadalījums
- Kontrolējamā un nekontrolējamā gaisa telpa
- Paraplāna pilotu kvalifikāciju piešķiršana un uzturēšana

1) Pilotēšanas īpatnības /1 stunda/:

- Vilces vektoru sadalījums
- Žiroskopiskais efekts
- Pacelšanās gaisā īpatnības
- Zemie lidojumi ar motoparaplānu un to bīstamība
- Meteoroloģija
- Kritienu drošības tehnikas metodes

2) Cilvēciskais faktors un vibrācijas ietekme /1 stunda/:

- Efekti, ko izraisa ilgstoša vibrācija
- Dažādu lidojumu ar motoparaplānu augstumu īpatnības un to atsauksme uz cilvēka organismu
- Stress

3) Motoparaplāna uzbūve un ekspluatācija, inventārs /1 stunda/:

- Paramotora konstrukcija un terminoloģija
- Paraplānu izvēle, izmantošanas mērķi
- Piekares sistēmas izvēle, motora uzkabes veidi
- Paraplāna pilotu inventārs: aizsargķivere, zābaki, cimdi, apģērbs
- Inventāra apkope
- Rezerves izpletnis, tā pielietošana un apkope
- Lidojuma ar motoparaplānu instrumenti

4) Pirmslidojuma ar motoparaplānu sagatavošanās, drošības minimumu ievērošana /2 stundas/:

- Starta vietas izvēle
- Apstākļu analīze un lēmumu pieņemšana
- Pareiza sagatavošanās startam

2. Praktisko uzdevumu (lidojumu ar motoparaplānu) uzdevumi:

Uzdevums Nr. 1 Paraplānu pacelšana lidojuma stāvoklī

Uzdevumu skaits – 10

Izpildes norādījumi: Starta vietā izklāj paraplānu (paraplānu), tieši pret vēju. Nostāties tieši pret paraplāna centru un sagatavoties startam. Dzinējs nav iedarbināts.

Piezīmes: Pirms uzdevuma izpildes, pārbaudīt:

- vai pareizi ir piestiprināta piekares sistēma;
- vai piekares sistēmas aizslēgi ir ciet;
- vai paraplāna auklas nav samezglojušās un tajās nav iekērušies nepiederošipriekšmeti.
- ziņot paraplāna pilotiem-instruktoriem par starta gatavību. Pēc paraplāna pilotu-instruktoru atļaujas sākt pacelt paraplānu. Ar priekšējā starta metodi pacelt paraplānu lidojuma režīmā un novēršot sagāzes, stāvot uz vietas, noturēt to virs galvas 10-15 sekundes. Pie nepietiekama vēja ātruma ir pieļaujama lēna kustība uz priekšu. Uzdevums skaitās izpildīts, ja paraplāna piloti-studenti pārliecināti paceļ paraplānu unnotur to virs galvas ne mazāk kā 10 sekundes.

Drošības pasākumi, kas jāievēro:

- attālums līdz tuvākajiem šķēršļiem ne mazāk kā 50 metri;
- uzdevuma izpildes laikā paraplāna pilotiem-studentiem jābūt vizuālam kontaktam ar paraplāna pilotiem-instruktoriem un paraplāna pilotiem-studentiem jābūt gatavam izpildīt paraplāna pilotu-instruktoru rīkojumus;
- ja tiek zaudēta paraplānu vadības kontrole, nekavējoties "nodzēst" to;
- paraplāna pilotiem-studentiem jāpārzina kritienu drošības tehnikas metodes;
- treniņu laukumam jābūt ārpus turbulentām zonām.

Uzdevums Nr. 2 Skriešana ar lidojumam paceltu paraplānu

Uzdevumu skaits – 10

Izpildes norādījumi: veikt pilnu pirmsstarta sagatavošanos un ziņot paraplāna pilotiem-instruktoriem par gatavību. Saņemot paraplāna pilotu-instruktoru atļauju pacelt paraplānu lidojuma stāvoklī. Novēršot sagāzes, sākt lēnu kustību paraplāna pilotu-instruktoru norādītajā virzienā. Uzdevums skaitās izpildīts, ja paraplāna piloti-studenti pārliecinoši noiet 15-20 metrus paraplāna pilotu-instruktoru norādītajā virzienā. Ieskriešanās jāveic enerģiski, platiem soļiem, saglabājot nepārtrauktu slodzi uz piekares sistēmas krūšu sistēmu, nepieļaujot sagāzes un paraplānu gareniskās svārstības. Ieskriešanās laikā vadības auklām jābūt pilnīgi atlaistām.

Piezīmes: Drošības pasākumi, kas jāievēro:

- attālums līdz tuvākajiem šķēršļiem ne mazāk kā 50 metri;
- treniņu laukumam ir jābūt ārpus turbulentām zonām;
- uzdevuma laikā paraplāna pilotiem-studentiem jābūt vizuālam kontaktam ar paraplāna pilotiem-instruktoriem un paraplāna pilotiem-studentiem jābūt gatavam izpildīt paraplāna pilotu-instruktoru rīkojumus;
- ja tiek zaudēta paraplāna vadības kontrole, nekavējoties "nodzēst" to;
- paraplāna pilotiem-studentiem jāpārzina kritiena drošības tehnikas metodes.

Uzdevums Nr. 3 Starts ar motoparaplānu

Uzdevumu skaits – 10

Izpildes norādījumi: veikt pilnu pirmsstarta sagatavošanos un ziņot paraplāna pilotiem-instruktoriem par gatavību. Saņemot paraplāna pilotu-instruktoru atļauju veikt startu. Pēc atrašanās no zemes saglabāt vertikālu ķermeņa stāvokli, skatīties uz priekšu un uz leju, nosakot attālumu līdz zemei.

Starts tiek sadalīts 3 pamatetapos:

- paraplāna pacelšana lidojuma ar motoparaplānu stāvoklī;
- paraplāna stabilizācija un kontrole;
- ieskrējiens un augstuma uzņemšana.

Piezīmes: Drošības pasākumi, kas jāievēro:

- pirms starta iesildīt dzinēju un pārbaudīt tā vilkmi pie maksimāliem apgriezieniem;
- aizliegts startēt ar sānu vēju un turbulentā atmosfērā;
- ja paraplāna pacelšana vai ieskrēšanās nav pārliedzinoša un stabila - pārtraukt startu un "nodzēst" paraplānu;
- uzdevuma laikā paraplāna pilotiem-studentiem jābūt vizuālam kontaktam ar paraplāna pilotiem-instruktoriem un paraplāna pilotiem-studentiem jābūt gatavam izpildīt paraplāna pilotu-instruktoru rīkojumus.

Uzdevums Nr. 4 Augstuma uzņemšana un manevrēšana

Uzdevumu skaits – 10

Izpildes norādījumi: ar dzinēja maksimāliem apgriezieniem pacelties vismaz 50 metru augstumā, ar vienmērīgām vadības auklu kustībām noturēt doto lidojuma ar motoparaplānu virzienu un kompensēt gareniskās svārstības. Kompensēt žiroskopisko momentu ar attiecīgās vadības auklas palīdzību. Sasniedzot vismaz 50 metru augstumu, izpildīt paraplāna pilotu-instruktoru norādījumus par uzdevumu izpildi. Paraplāna pilotiem-studentiem vingrinājumos jākontrolē lidojuma ar motoparaplānu apstākļi un paraplānu stāvoklis gaisā un uz zemes, tai skaitā paraplānu stāvoklis starta zonā.

Piezīmes: Drošības pasākumi, kas jāievēro:

- aizliegts startēt ar sānu vēju un turbulentā atmosfērā;
- ja paraplāna pacelšana vai ieskrēšanās nav pārliedzinoša un stabila, pārtraukt startu un "nodzēst" paraplānu.

Uzdevums Nr. 5 Lidojums ar motoparaplānu pa norādīto trajektoriju ar precīzu nosēšanos ierobežotā laukumā

Uzdevumu skaits – 10

Izpildes norādījumi: Pirms nolaišanās, apmēram 10 metru augstumā pārtraukt jebkādas pagrieziena manevrus, izslēgt dzinēju un gatavoties nosēšanās manevram. 1-1,5 m attālumā no zemes vienmērīgi novilkt vadības auklas pilnībā izstieptu roku dziļumā un piezemēties uz abām kājām. Paraplāna pilotiem-instruktoriem jābūt paraplāna pilotu-studentu redzes lokā.

Visi paraplāna pilotu-studentu manevri tiek veikti ar aprēķinu nosēsties norādītajā laukumā un izešanu glisādes taisnē pret vēju vismaz 10 metru augstumā. Paraplāna piloti-instruktori sniedz nepieciešamās norādes, izmantojot radiosakarus, lai uzlabotu paraplāna pilotu-studentu iemaņas.

Piezīmes: Drošības pasākumi, kas jāievēro:

- aizliegts samazināt lidojuma ar motoparaplānu ātrumu līdz kritiskajam, kas var izsaukt plūsmas noraušanos no paraplāna;
- manevrēšanu pārtraukt vismaz 10 m augstumā.

3. Praktisko iemaņu mācību apjoms:

- vismaz 30 pastāvīgi lidojumi ar motorparaplānu pilota-instruktoru uzraudzībā;
- vismaz piecas pastāvīgas lidojumu stundas ar motorparaplānu;

Visos mācību lidojumos ar motorparaplānu paralēli uzdevumi ir:

- korekta pacelšanās un korekta piezemēšanās, droša nosēšanās uz kājām;
- mācības procesā tiek trenēta prasme piezemēties laukumā ar 30 metru diametru.

V Paraplāna pilotu apmācības programma E2 kvalifikācijai

1. Praktisko apmācību programma:

- 1) Tandēma paraplāna izcelšana starta pozīcijā (priekšējais, atmuguriskais starts),
- 2) Tandēma paraplāna asimetriska izcelšanu,
- 3) Tandēma paraplāna apzināta izcelšana līdz galam virs galvas (A-rindu palaišana pareizajā brīdī),
- 4) *Groundhandling* kopā ar pasažieri gan stiprā, gan vājā vējā,
- 5) Pasažiera instruktāžas process (paramotora uzbūve, dokumentācija par riska uzņemšanos sakarā ar bīstamu sporta veidu, kā pareizi startēt, kur turēt rokas starta brīdī un lidošanas procesā, ko darīt piezemēšanās procesā, u.c. jautājumi),
- 6) Problēmsituāciju simulācija un analīze startā un nosēžoties,
- 7) Paraplāna pilotu un un pasažiera sakabināšana un atkārtota pārbaude pirms starta,
- 8) Rezerves izpletnis, izpletna roktura un āķīšu pārbaude pirms lidojuma ar motoparaplānu,
- 9) Pirmslidojuma pārbaude (ķiveru, kāju un vēdera slēdžu pārbaude, atkabes abu atsaišu pārbaude, iekaru trapeču pārbaude, rezerves roktura pārbaude, rācījas darbības pārbaude),
- 10) Trimmeru lietošana,
- 11) Augstuma samazināšana pasažiera sliktas pašsajūtas gadījumā,
- 12) Tandēma motoparaplāna vadība ar vienu roku,
- 13) Efektīva tandēma paraplāna "noraušana" uz zemes stiprā vējā.

2. Praktisko iemaņu apmācību programmas apjoms:

- vismaz divi lidojumi ar motoparaplānu kopā ar paraplāna pilotu-instruktoru teorētisko zināšanu apgūšanai un dažādu uzdevumu veikšanai – ar manevrēšanu un piezemēšanos, izmantojot *swoop* tehniku;
- vismaz 20 patstāvīgus tandēma lidojumi ar motoparaplānu (ar pasažieriem dažāda svara kategorijās, kas ir paraplāna piloti) pilotu-instruktoru uzraudzībā, izmantojot radiosakarus dažādu uzdevumu veikšanai – ar manevrēšanu un piezemēšanos, izmantojot *swoop* tehniku.

VI Paraplāna pilotu apmācības programma PL1 kvalifikācijai

1. Teorētiskās apmācības programma:

1) Gaisa tiesības /1 stunda/:

- Lidojumu ar šasijas motoparaplānu noteikumi
- Gaisa telpas sadalījums
- Kontrolējamā un nekontrolējamā gaisa telpa
- Paraplāna pilotu kvalifikāciju piešķiršana un uzturēšana

1) Pilotēšanas īpatnības /1 stunda/:

- Vilces vektoru sadalījums
- Žiroskopiskais efekts
- Pacelšanās gaisā īpatnības
- Zemie lidojumi ar šasijas motoparaplānu un to bīstamība
- Meteoroloģija
- Kritienu drošības tehnikas metodes

3) Cilvēciskais faktors un vibrācijas ietekme /1 stunda/:

- Efekti, ko izraisa ilgstoša vibrācija
- Dažādu lidojumu ar šasijas motoparaplānu augstumu īpatnības un toatsauksme uz cilvēka organismu
- Stress

4) Šasijas motoparaplāna uzbūve un ekspluatācija, inventārs /1 stunda/:

- Šasijas motoparaplāna konstrukcija un terminoloģija
- Paraplānu izvēle, izmantošanas mērķi
- Paraplāna pilotu inventārs: aizsargķivere, zābaki, cimdi, apģērbs
- Inventāra apkope
- Rezerves izpletnis, tā pielietošana un apkope
- Lidojuma ar šasijas motoparaplānu instrumenti

5) Pirmslidojuma ar šasijas motoparaplānu sagatavošanās, drošības minimumu ievērošana /2 stundas/:

- Starta vietas izvēle
- Apstākļu analīze un lēmumu pieņemšana
- Pareiza sagatavošanās startam

2. Praktisko uzdevumu (lidojumu ar šasijas motoparaplānu) uzdevumi:

Uzdevums Nr. 1 Paraplāna pacelšana lidojuma ar šasijas motoparaplānu stāvoklī

Uzdevumu skaits – 10

Izpildes norādījumi: Starta vietā izklāj paraplānu, tieši pret vēju. Nostāties ar šasijas motoparaplānu tieši pret paraplāna centru un sagatavoties startam. Dzinējsnav iedarbināts.

Piezīmes: Pirms uzdevuma izpildes, pārbaudīt:

- vai pareizi ir piestiprināta piekares sistēma;
- vai piekares sistēmas aizslēgi ir ciet;
- vai paraplāna auklas nav samezglojušās un tajās nav iekērušies nepiederošipriekšmeti.
- ziņot paraplāna pilotiem-instruktoriem par gatavību startam. Pēc paraplāna pilotu-instruktoru atļaujas saņemšanas, sākt pacelt paraplānu. Ar tiešā starta metodi, neatraujoties no zemes, pacelt paraplānu lidojuma ar šasijas motoparaplānu režīmā un novēršot sagāzes, noturēt to virs galvas 20-25 sekundes. Uzdevums skaitās izpildīts, ja paraplāna piloti-studenti pārliecināti paceļ paraplānu un notur to virs galvas ne mazāk kā 20 sekundes.

Drošības pasākumi, kas jāievēro:

- attālums līdz tuvākajiem šķēršļiem ne mazāk kā 50 metri;
- uzdevuma izpildes laikā paraplāna pilotiem-studentiem jābūt vizuālam kontaktam ar paraplāna pilotiem-instruktoriem un paraplāna pilotiem-studentiem jābūt gatavam izpildīt paraplāna pilotu-instruktoru rīkojumus;
- ja tiek zaudēta paraplāna vadības kontrole, nekavējoties "nodzēst" to;
- treniņu laukumam jābūt ārpus turbulentām zonām.

Uzdevums Nr. 2 Braukšana ar lidojumam ar šasijas motoparaplānu paceltu paraplānu

Uzdevumu skaits – 10

Izpildes norādījumi: Veikt pilnu pirmsstarta sagatavošanos un ziņot paraplāna pilotiem-instruktoriem par gatavību. Saņemot paraplāna pilotu-instruktoru atļauju, pacelt paraplānu lidojuma ar šasijas motoparaplānu stāvoklī. Novēršot sagāzes, sākt lēnu kustību paraplāna pilotu-instruktoru norādītajā virzienā. Uzdevums skaitās izpildīts, ja paraplāna piloti-studenti pārliecinoši nobrauc 25-30 metrus norādītajā virzienā. Ieskriešanās jāveic enerģiski, nepieļaujot sagāzes un paraplāna gareniskās svārstības. Ieskriešanās laikā vadības auklām jābūt pilnīgi atlaistām.

Piezīmes: Drošības pasākumi, kas jāievēro:

- attālums līdz tuvākajiem šķēršļiem ne mazāk kā 50 metri;
- treniņu laukumam ir jābūt ārpus turbulentām zonām;
- uzdevuma laikā paraplāna pilotiem-instruktoriem jābūt vizuālam kontaktam ar paraplāna pilotiem-instruktoriem un paraplāna pilotiem-studentiem jābūt gatavam izpildīt paraplāna pilotu-instruktoru

rīkojumus;

- ja tiek zaudēta paraplānu vadības kontrole, nekavējoties "nodzēst" paraplānu.

Uzdevums Nr. 3 Starts ar šasijas motoparaplānu

Uzdevumu skaits – 10

Izpildes norādījumi: Veikt pilnu pirmsstarta sagatavošanos un ziņot paraplāna pilotiem-instruktoriem par gatavību. Saņemot paraplāna pilotu-instruktoru atļauju, veikt startu. Pirms starta iesildīt dzinēju un pārbaudīt tā vilkmi pie maksimāliem apgriezieniem.

Starts tiek sadalīts 3 pamatetapos:

- paraplāna pacelšana lidojuma ar šasijas motoparaplānu stāvoklī;
- paraplāna stabilizācija un kontrole;
- starts un augstuma uzņemšana.

Piezīmes: Drošības pasākumi, kas jāievēro:

- aizliegts startēt ar sānu vēju un turbulentā atmosfērā.
- ja paraplāna pacelšanā vai ieskriešanās nav pārliecinoša un stabila - pārtrauktstartu un "nodzēst" paraplānu;
- uzdevuma laikā paraplāna pilotiem-instruktoriem jābūt vizuālam kontaktam ar paraplāna pilotiem-instruktoriem un paraplāna pilotiem-studentiem jābūt gatavam izpildīt paraplāna pilotu-instruktoru rīkojumus.

Uzdevums Nr. 4 - Augstuma uzņemšana un manevrēšana

Uzdevumu skaits- 10

Izpildes norādījumi: Ar dzinēja maksimāliem apgriezieniem pacelties vismaz 100 metru augstumā, ar vienmērīgām vadības auklu kustībām noturēt uz doto lidojuma ar šasijas motoparaplānu virzienu un kompensēt gareniskās svārstības. Kompensēt žiroskopisko momentu ar attiecīgās vadības auklas palīdzību. Sasniedzot vismaz 100 metru augstumu, izpildīt paraplāna pilotu-instruktoru norādījumus par uzdevumu izpildi.

Paraplāna pilotiem-studentiem vingrinājumos jākontrolē lidojuma ar šasijas motoparaplānu apstākļi:

- paraplānu stāvoklis;
- stāvoklis gaisā un uz zemes, tai skaitā stāvoklis starta zonā un virs paraplāna.

Piezīmes: Drošības pasākumi, kas jāievēro:

- aizliegts startēt ar sānu vēju un turbulentā atmosfērā;
- ja paraplānu pacelšana vai ieskriešanās nav pārliecinoša un stabila, pārtrauktstartu un "nodzēst" paraplānu.

Uzdevums Nr. 5 Lidojums ar šasijas motoparaplānu pa norādīto trajektoriju ar precīzu nosēšanas ierobežotā laukumā

Uzdevumu skaits – 10

Izpildes norādījumi: Pirms nolaišanās, apmēram 30 metru augstumā pārtraukt jebkādas pagrieziena manevrus, izslēgt dzinēju un gatavoties nosēšanās manevram. 1-1,5 m attālumā no zemes vienmērīgi novilkt vadības auklaspilnībā izstieptu roku dziļumā un piezemēties. Paraplāna pilotiem-instruktoriem jābūt paraplāna pilotu-studentu redzes lokā.

Visi paraplāna pilotu-studentu manevri tiek veikti ar aprēķinu nosēsties norādītajā laukumā un izešanu glisādes taisnē pret vēju vismaz 30 metru augstumā. Paraplāna piloti-instruktori sniedz nepieciešamās norādes pa rāciju, lai uzlabotu paraplāna pilotu-studentu iemaņas.

Piezīmes: Drošības pasākumi, kas jāievēro:

- aizliegts samazināt lidojuma ar šasijas motoparaplānu ātrumu līdz kritiskajam, kas var izsaukt plūsmas noraušanos no paraplāna;

- manevrēšanu pārtraukt vismaz 30 m augstumā.

3. Praktisko iemaņu mācību apjoms:

- vismaz 30 pastāvīgi lidojumi ar šasijas motorparaplānu pilota-instruktoru uzraudzībā;
- vismaz piecas pastāvīgas lidojumu stundas ar šasijas motorparaplānu;

Visos mācību lidojumos ar šasijas motorparaplānu paralēli uzdevumi ir:

- korekta pacelšanās un korekta piezemēšanās, droša nosēšanās uz kājām;
- mācības procesā tiek trenēta prasme piezemēties laukumā ar 30 metru diametru.

VII Paraplāna pilotu apmācības programma PL2 kvalifikācijai

1. Praktisko iemaņu apmācību programma:

- 1) Tandēma paraplāna izcelšana starta pozīcijā (priekšējais starts),
- 2) Tandēma paraplāna asimetriska izcelšanu,
- 3) Tandēma paraplāna apzināta izcelšana līdz galam virs galvas (A-rindu palaišana pareizajā brīdī),
- 4) Pasažiera instruktāžas process (šasijas motoparaplāna uzbūve, dokumentācija par riska uzņemšanos sakarā ar bīstamu sporta veidu, kā pareizi startēt, kur turēt rokas starta brīdī un lidošanas ar šasijas motoparaplānu procesā, ko darīt piezemēšanās procesā, u.c. jautājumi),
- 5) Problēmsituāciju simulācija un analīze startā un nosēžoties,
- 6) Paraplāna pilotu un un pasažieru piesprādzēšanās atkārtota pārbaude pirms starta,
- 7) Rezerves izpletnis, izpletna roktura un āķīšu pārbaude pirms lidojuma ar šasijas motoparaplānu,
- 8) Pirmslidojuma pārbaude (ķiveru, kāju un vēdera slēdžu pārbaude, rezerves roktura pārbaude, rāčijas darbības pārbaude),
- 9) Trimmeru lietošana,
- 10) Augstuma samazināšana pasažiera sliktas pašsajūtas gadījumā,
- 11) Tandēma šasijas motoparaplāna vadība ar vienu roku,
- 12) Efektīva šasijas paraplāna "noraušana" uz zemes stiprā vējā.

2. Praktisko iemaņu apmācību programmas apjoms:

- vismaz divi lidojumi ar šasijas motoparaplānu ar paraplāna pilotu-instruktoru teorētisko zināšanu apgūšanai un dažādu uzdevumu veikšanai – ar manevrēšanu un piezemēšanos, izmantojot *swoop* tehniku;
- vismaz 20 patstāvīgi tandēma lidojumi ar šasijas motoparaplānu (ar pasažieriem dažāda svara kategorijās, kas ir paraplāna piloti) pilotu-instruktoru uzraudzībā, izmantojot radiosakarus dažādu uzdevumu veikšanai – ar manevrēšanu un piezemēšanos, izmantojot *swoop* tehniku.

VIII Paraplāna pilotu apmācību programma T kvalifikācijai

Praktisko iemaņu apmācību programma:

- 1) Tandēma pilota atbildība – morālā / ētiskā, administratīvā un kriminālā;
- 2) Tandēma paraplāna izcelšana starta pozīcijā (priekšējais, atmuguriskais starts);
- 3) Tandēma paraplāna asimetriska izcelšanu;
- 4) Tandēma paraplāna apzināta izcelšana līdz galam virs galvas (A-rindu palaišana pareizajā brīdī);
- 5) Paraplāna kontrole kopā ar pasažieri gan stiprā, gan vājā vējā;
- 6) Pasažiera instruktāžas process (paraplāna uzbūve, vinčošanas process, dokumentācija par riska uzņemšanos sakarā ar bīstamu sporta veidu, kā pareizi startēt, kur turēt rokas starta brīdī un lidošanas procesā, kurā brīdī drīkst iesēties lidošanas iekarē, ko darīt piezemēšanās procesā, u.c. jautājumi);
- 7) Problēmsituāciju simulācija un analīze startā un nosēžoties;
- 8) Rezerves izpletna novietojuma, fiksējošo āķīšu un roktura pārbaude pirms tiek uzvilktā iekare;

9) Paraplāna pilotu un un pasažieru sagatavošanās rutīna:

- pasažiera novērtējums: veselības stāvoklis, t.sk. atkarību izraisošu vielu lietošana, u.c. riski un gadījumi, kad atteikt lidojumu;
- pasažiera instruktāža par procesiem pirms lidojuma un gaisā;
- pasažiera drošības menedžments: starta/piezemēšanās zonas noteikšana un trose, pārvietošanās pa starta/piezemēšanās zonu, skatītāju organizēšana;
- apgērbšanās, sakabināšanas rutīna (dubultās pārbaudes princips sasprādzējot un pirms lidojuma);
- savienojumu pārbaude;

10) Pirmslidojuma pārbaude (ķiveru, kāju un vēdera slēdžu pārbaude, atkabes abu atsaišu pārbaude, iekaru trapeču pārbaude, rezerves roktura pārbaude, rācijas darbības pārbaude);

11) Trimmeru lietošana;

12) Augstuma samazināšana pasažiera sliktas pašsajūtas gadījumā;

13) Vinčošanās dažādos virzienos viena lidojuma laikā lielāka augstuma iegūšanai;

14) Vinčošanās sānu vējā;

15) Tandēma paraplāna vadība situācijās, kad jāpalīdz pasažierim vai ir nestandarta situācijas;

16) Efektīva tandēma paraplāna "noraušana" uz zemes stiprā vējā;

17) Laicīga pasažiera sagatavošana piezemēšanās brīdī;

18) Tandēmlidojumu īpatnības dažādos lidojumu režīmos;

19) Praktisko iemaņu mācību apjoms:

- vismaz divi lidojumi ar paraplānu tandēmā ar paraplāna pilotu-instruktoru teorētisko zināšanu apgūšanai un dažādu uzdevumu veikšanai – praktiskā lidojuma eksāmena uzdevumi, augstuma samazināšanas tehnikas (*wingovers*, spirāle vai ausis) ar manevrēšanu un piezemēšanās, izmantojot *swoop* tehniku;
- vismaz 20 patstāvīgi tandēma lidojumi (ar pasažieriem, kas ir paraplāna pilotu apliecību turētāji, dažāda svara kategorijās) pilotu-instruktoru uzraudzībā, izmantojot radiosakarus – apgūst eksāmena uzdevumus un augstuma samazināšanas tehnikas;

19) Visos mācību lidojumos ar paraplānu tandēmā paralēli uzdevumi ir:

- korekta pacelšanās un korekta piezemēšanās, knābienu kontroles īpatnības ar tandēma paraplānu, droša nosēšanās uz kājām;
- mācības procesā tiek trenēta prasme piezemēties laukumā ar 30 metru diametru;
- katrā lidojumā tiek trenēta pasažiera sagatavošana piezemēšanās brīdī.

IX Paraplāna pilotu apmācības programma SIV kursam

Mācību paraplānu atgadījumu lidojumu simulācijas un to apgūšanas un veikšanas secība:

- 1) Frontālā sakļaušanās,
- 2) Asimetriskā sakļaušanās, saglabājot kursu un vadāmību,
- 3) Noturēta asimetriskā sakļaušanās, saglabājot kursu un vadāmību, imitējot "šlipsi",
- 4) Spārna B-rindu noraušana B-stabs (*B-stall*),
- 5) Dziļā spirāle (*Spiral Dive*),
- 6) Pilna spārna noraušanas (*Full Stall*) robežas meklēšana,
- 7) Pilna spārna noraušana (*Full Stall*) / Lidojums atpakaļgaitā (*Back-flight*),
- 8) Negatīvā rotācija / Grīste,
- 9) Autorotācija.

Papildus var tikt veikti sekojoši uzdevumi:

- 1) Rezerves izpletņa izmantošana,
- 2) Ritmiski pagriezieni virs spārna (*Wingover*),

3) Akrobātiskais manevrs SAT.

X Apmācības programma vinču operatoriem

1. Teorētiskās apmācības ietver sekojošas tēmas:

- 1) Pareizs paraplānu profils startā,
- 2) Sākuma slodze startā, atrašanās no zemes,
- 3) Vinčošana:
 - trose trajektorijā vinčošanas laikā un uzreiz pēc vinčošanas pārtaukšanas,
 - paraplāna pilotu iespējamais apdraudējums apkārtējiem cilvēkiem,
 - teritorijas izmantošanas vinčošanai saskaņošana ar zemes īpašnieku,
 - pārbaudes veikšana vai ceļa posms, kas tiks izmantots vinčošanās, ir brīvs no šķēršļiem,
 - koki / vadi vinčošanas trajektorijā,
 - paraplāna pilotu lidojuma trajektorijas koriģēšana,
- 4) Paraplāna pilotu atkabināšanās gaisā process,
- 5) Rīcība problēmsituāciju gadījumos:
 - trose plīšana,
 - paraplānu pilotu neatkabināšanās,
 - trose pilnīga iztīšanās/zaudēšana,
 - paraplānu pilotu starts ar šlipsi,
 - vinčas iekļīlēšanās,
 - paraplānu pilotu novirzīšanās no kursa,
 - *lokauta* situācijas,
- 6) Priekšējie un atmuguriskie starti,
- 7) Starti sānvējā,
- 8) Trose satīšana,
- 9) Vinčas trose savienošana (ja tā pārplīsusi),
- 10) Vinčas tehniskā uzbūve un darbības principi,
- 11) Vinčošanas atšķirības ar aktīvo un pasīvo vinču,
- 12) Vinčošana stiprā vējā,
- 13) Vinču ar regulējamu un neregulējamu slodzi darbības principi,
- 14) Vinčas operatoru atbildība.

2. Praktiskās apmācības:

2.1. Ja vinčošanu paredzēts veikt ar pasīvo vinču, lēmumu par apmācību kopējo apjomu pieņem vinčasoperators-instruktors, bet ne mazāku kā:

- atrodies līdzās vinčas operatoram-instruktoram transportlīdzeklī, novēro vismaz 20 vinčošanas ar pasīvo vinču;
- vinčasoperatora-instruktor uzraudzībā pasīvās vinčošanas laikā vada transportlīdzekli vismaz 20 reizes, pretendents pašam neveicot vinčošanu ar pasīvo vinču;
- vinčas operatora-instruktor uzraudzībā veic vinčošanu ar pasīvo vinču vismaz 20 reizes bez transportlīdzekļa vadīšanas;
- vinčasoperatora-instruktor uzraudzībā veic paraplāna pilotu ar dažādu izmēru paraplāniem vinčošanu ar pasīvo vinču vismaz 40 reizes, pildot vienlaicīgi vinčas operatora un transportlīdzekļa vadītāja pienākumus;

2.2. Ja vinčošanu paredzēts veikt ar aktīvo vinču, lēmumu par kopējo apmācību apjomu pieņem vinčas operators-instruktors, bet ne mazāku kā:

- novēro vinčošanu ar aktīvo vinču, atrodies līdzās vinčasoperatoram-instruktoram vismaz 50 vinčošanas ar aktīvo vinču,

- vinčasoperatora-instruktoru uzraudzībā veic paraplāna pilotu ar dažādu izmēru paraplāniem vinčošanu ar aktīvo vinču vismaz 50 reizes.